

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

**Medzinárodný
internetový vedecký časopis
zameraný na právne otázky
v interdisciplinárnych súvislostiach**

**International
Scientific Online Journal
for the Study of Legal Issues
in the Interdisciplinary Context**

**Vydáva
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave**

**Issued by
Faculty of Law
Trnava University in Trnava**

**Vychádza štvrťročne
2025, ročník XIII.**

**Issued Quarterly
2025, Volume XIII.**

ISSN 1339-5467

2025

3

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný
internetový vedecký časopis
zameraný na právne otázky
v interdisciplinárnych súvislostiach

International
Scientific Online Journal
for the Study of Legal Issues
in the Interdisciplinary Context

Vydáva:
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Slovenská republika

Issued by:
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Slovak Republic

Vychádza štvrt'ročne
2025, ročník XIII.

Issued Quarterly
2025, Volume XIII.

URL časopisu:
<https://sei.iuridica.truni.sk>

Journal's URL:
<https://sei.iuridica.truni.sk>

Poštová adresa redakcie:
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika

Editorial Office Postal Address:
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic

E-mailová adresa redakcie:
sei.journal@gmail.com

Editorial Office E-mail Address:
sei.journal@gmail.com

Hlavný redaktor:
Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

Editor in Chief:
Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

Výkonný redaktor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

Executive Editor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Slovenská republika

© Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Slovak Republic

ISSN 1339-5467

DOI: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2025/13/3>

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** je časopis s otvoreným prístupom, čo znamená, že všetok obsah je bezplatne voľne dostupný užívateľovi alebo jeho inštitúcii. Používatelia môžu čítať, sťahovať, kopírovať, distribuovať, tlačiť, vyhľadávať alebo odkazovať na úplné texty článkov, alebo ich používať na akýkoľvek iný zákonný účel bez predchádzajúceho vyžiadania si povolenia od vydavateľa alebo autora. Uvedené je v súlade s definíciou otvoreného prístupu BOAI.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** nevyžaduje poplatky za spracovanie článkov ani žiadne iné autorské poplatky.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is an open access journal which means that all content is freely available without charge to the user or his/her institution. Users are allowed to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of the articles, or use them for any other lawful purpose, without asking prior permission from the publisher or the author. This is in accordance with the BOAI definition of open access.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** does not require article processing charges or any other author fees.

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovane používať za predpokladu uvedenia mien autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani z jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

The publication is distributed under the Creative Commons 4.0 license, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. The work can be used repeatedly, provided that the names of the authors are mentioned and only for non-commercial purposes, while it is not possible to create a derivative work from the work or its individual parts in the form of processing or other changes.

Autori, ktorí publikujú v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, si ponechajú autorské práva na svoje dielo, pričom ho licencujú na základe licencie Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives, ktorá umožňuje ich dielo opakovane používať za predpokladu uvedenia mien autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani z jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

Authors publishing with the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** retain the copyright to their work, licensing it under the Creative Commons 4.0 license, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives, which allows their work to be used repeatedly, provided that the names of the authors are mentioned and only for non-commercial purposes, while it is not possible to create a derivative work from the work or its individual parts in the form of processing or other changes.

Redakčná rada

Hlavný redaktor

Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Výkonný redaktor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Predseda redakčnej rady

Prof. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční členovia redakčnej rady

Prof. Daniel Barnhizer

 Michigan State University College of Law, Spojené štáty americké

Prof. dr hab. Józef Ciągwa

 Uniwersytet Śląski w Katowicach, Poľsko

Prof. Elizabeth Clark

 Brigham Young University, Spojené štáty americké

Prof. Dr. Maximilian Fuchs

 Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Nemecko

Prof. JUDr. Jakub Handrlica LL.M., Ph.D., DSc.

 Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Professeur titulaire Louis-Léon Christians

 Université catholique de Louvain, Belgicko

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović

 Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Doc. Dr. Sc. Aleksandra Maganić

 Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Prof. Nikos Maghioros

 Aristotelio Panepistimio Thessalonikis, Grécko

Doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph. D.

 Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Prof. Dr. Dušan Nikolić

 Univerzitet u Novom Sadu, Srbsko

Prof. Alberto Patiño Reyes

 Universidad Iberoamericana, Mexiko

Prof. Francisca Pérez Madrid

 Universitat de Barcelona, Španielsko

Prof. Michele Rosboch

 Università degli Studi di Torino, Taliansko

Prof. Balázs Schanda, Ph.D.

 Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Maďarsko

Prof. Charles Szymanski

 Vytauto Didžiojo universitetas, Litva

 Michigan State University College of Law, Spojené štáty americké

Prof. JUDr. Martin Štefko, Ph.D., DSc.

 Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Prof. Emmanuel Tawil

 Université Panthéon-Assas, Francúzsko

Dr. Angelo Viglianisi Ferraro

 Università degli Studi Mediterranea di Reggio Calabria, Taliansko

Assoc. Prof. Andrei Zarafiu, Ph.D.

 Universitatea din București, Rumunsko

Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, univ. dipl. prav.

 Univerza v Ljubljani, Slovinsko

Domáci členovia redakčnej rady

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. Bc. Miriam Laclavíková, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. Marianna Novotná, PhD., univ. prof.

 Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. PhDr. Adriana Pollák, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.

 Ekonomická univerzita v Bratislave

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.

 Trnavská univerzita v Trnave

Dr.h.c. prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční redaktori

Prof. Preeti D. Das

 Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India

Thlic. Mgr. Monika Menke, Th.D.

 Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Prof. Mincho Petrov Minchev, Dr. Habil.

 Velikoturnovski universitet „Sv. Sv. Kiril i Metodii“, Bulharsko

Editorial Board

Editor in Chief

Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Executive Editor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Chairman of the Editorial Board

Prof. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Members of the Editorial Board

Prof. Daniel Barnhizer

 Michigan State University College of Law, United States of America

Professeur titulaire Louis-Léon Christians

 Catholic University of Louvain, Belgium

Prof. dr hab. Józef Ciagwa

 University of Silesia in Katowice, Poland

Prof. Elizabeth Clark

 Brigham Young University, United States of America

Prof. Dr. Maximilian Fuchs

 Catholic University of Eichstätt-Ingolstadt, Germany

Prof. JUDr. Jakub Handrlica LL.M., Ph.D., DSc.

 Charles University in Prague, Czech Republic

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović

 University of Zagreb, Croatia

Assoc. Prof. Dr. Sc. Aleksandra Maganić

 University of Zagreb, Croatia

Prof. Nikos Maghioros

 Aristotle University of Thessaloniki, Greece

Assoc. Prof. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph. D.

 Palacký University Olomouc, Czech Republic

Prof. Dr. Dušan Nikolić

✚ University of Novi Sad, Serbia

Prof. Alberto Patiño Reyes

✚ Ibero-American University, Mexico

Prof. Francisca Pérez Madrid

✚ University of Barcelona, Spain

Prof. Michele Rosboch

✚ University of Turin, Italy

Prof. Balázs Schanda, Ph.D.

✚ Pázmány Péter Catholic University, Hungary

Prof. Charles Szymanski

✚ Vytautas Magnus University, Lithuania

✚ Michigan State University College of Law, United States of America

Prof. JUDr. Martin Štefko, Ph.D., DSc.

✚ Charles University in Prague, Czech Republic

Prof. Emmanuel Tawil

✚ Panthéon-Assas University, France

Dr. Angelo Viglianisi Ferraro

✚ “Mediterranea” University of Reggio Calabria, Italy

Assoc. Prof. Andrei Zarafiu, Ph.D.

✚ University of Bucharest, Romania

Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, univ. dipl. prav.

✚ University of Ljubljana, Slovenia

Internal Members of the Editorial Board

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. Bc. Miriam Laclavíková, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Doc. JUDr. Marianna Novotná, PhD., univ. prof.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. PhDr. Adriana Pollák, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.

 University of Economics in Bratislava, Slovakia

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Dr.h.c. prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Editors

Prof. Preeti D. Das

 Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India

Thlic. Mgr. Monika Menke, Th.D.

 Palacký University Olomouc, Czech Republic

Prof. Mincho Petrov Minchev, Dr. Habil.

 St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, Bulgaria

Obsah

Jana Koprlová

Editoriál k jesennej edícii

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025 11

ŠTÚDIE

Joanna Bodio

Forms of Children's Participation

in Polish Non-contentious Civil Proceedings 19

Renata Špatenková

Účast laických přísedících v pracovněprávních sporech:

česká a německá právní tradice

v historickém kontextu 55

Informácie pre autorov 81

Etický kódex 91

Contents

Jana Koprlová <i>Editorial for Autumn Edition of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025</i>	15
---	----

STUDIES

Joanna Bodio <i>Forms of Children's Participation in Polish Non-contentious Civil Proceedings</i>	19
Renata Špatenková <i>Participation of Lay Judges in Labour Disputes: Czech and German Legal Traditions in Historical Context</i>	55
<i>Information for Authors</i>	86
<i>Code of Ethics</i>	96

Editoriál k jesennej edícii **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025**

Ctení čitatelia, vážení přátelia,

dovoľte, aby som Vám predstavila tretie číslo trinásteho ročníka **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, medzinárodného internetového vedeckého časopisu zameraného na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** vychádza pod záštitou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava najmä na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného práva a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, pričom prijíma a publikuje výhradne pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky. Jeho cieľom je poskytovať podnetnú a inšpiratívnu platformu pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok a ich komunikáciu na úrovni najmä odbornej právnickej, ale aj zainteresovanej širokej občianskej verejnosti v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Časopis vychádza v elektronickej on-line podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch 31. marec, 30. jún, 30. september a 31. december, pričom ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií, esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou alebo dianím, recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu, a taktiež informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu.

Webová stránka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súběžne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre zrakovo hendikepovaných čitateľov paralelne v slovenskom a anglickom jazyku. V oboch jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu i spätnú komunikáciu prostredníctvom svojej osobitnej e-mailovej adresy. Zároveň webová stránka časopisu ponúka čitateľom vďaka uplatneniu dynamického responzívneho webdizajnu možnosť prístupu a prehliadania z akéhokoľvek zariadenia umožňujúceho prenos informácií prostredníctvom globálnej siete internet.

Aktuálne, tretie číslo trinásteho ročníka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka celkovo dve samostatné vedecké štúdie. V poradí

prvá štúdia ponúka čitateľom komplexnú právnu analýzu otázky legálnych foriem účasti detí v nesporných občianskoprávných konaniach z pohľadu poľského právneho poriadku. Druhá a zároveň posledná štúdia skúma a podrobne analyzuje a porovnáva právnu úpravu účasti laických prísediach v pracovnoprávných sporoch v historickom kontexte českej a nemeckej právnej tradície.

V súvislosti s vydaním tretieho čísla trinásteho ročníka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** by sme veľmi radi informovali všetkých jeho čitateľov, prispievateľov aj priaznivcov, že časopis je registrovaný v Adresári časopisov s otvoreným prístupom (Directory of Open Access Journals, DOAJ), ako aj v medzinárodných vedeckých databázach Crossref, ERIH PLUS a Index Copernicus International a požiadal o registráciu v ďalších medzinárodných vedeckých databázach. Súčasne by sme veľmi radi informovali aj o tom, že do okamihu vydania nového čísla časopisu zaznamenali jeho webové stránky celkom 156 krajín návštev (v abecednom poradí):

1. Afganistan	53. Irán	105. Omán
2. Albánsko	54. Island	106. Ostrov Man
3. Alžírsko	55. Izrael	107. Pakistan
4. Angola	56. Írsko	108. Palestína
5. Antigua a Barbuda	57. Jamajka	109. Panama
6. Argentína	58. Japonsko	110. Paraguaj
7. Arménsko	59. Jemen	111. Peru
8. Austrália	60. Jordánsko	112. Pobrežie slonoviny
9. Azerbajdžan	61. Južná Afrika	113. Poľsko
10. Bahrajn	62. Južná Kórea	114. Portoriko
11. Bangladéš	63. Kambodža	115. Portugalsko
12. Barbados	64. Kamerun	116. Rakúsko
13. Belgicko	65. Kanada	117. Rumunsko
14. Belize	66. Kapverdy	118. Rusko
15. Benin	67. Katar	119. Rwanda
16. Bielorusko	68. Kazachstan	120. Salvádor
17. Bolívia	69. Keňa	121. Saudská Arábia
18. Bosna a Hercegovina	70. Kirgizsko	122. Senegal
19. Brazília	71. Kolumbia	123. Seychely
20. Bulharsko	72. Kongo – Kinšasa	124. Sierra Leone
21. Burkina Faso	73. Kosovo	125. Singapur
22. Burundi	74. Kostarika	126. Sint Maarten
23. Curaçao	75. Kuba	127. Slovensko

24. Cyprus	76. Kuvajt	128. Slovinsko
25. Česká republika	77. Laos	129. Somálsko
26. Čierna Hora	78. Lesotho	130. Spojené arabské emiráty
27. Čile	79. Libanon	131. Spojené kráľovstvo
28. Čína	80. Litva	132. Spojené štáty americké
29. Dánsko	81. Líbya	133. Srbsko
30. Dominika	82. Lotyšsko	134. Srí Lanka
31. Dominikánska republika	83. Luxembursko	135. Sudán
32. Egypt	84. Macedónsko	136. Sýria
33. Ekvádor	85. Madagaskar	137. Španielsko
34. Estónsko	86. Maďarsko	138. Švajčiarsko
35. Etiópia	87. Malajzia	139. Švédsko
36. Fidži	88. Malawi	140. Tadžikistan
37. Filipíny	89. Malta	141. Taiwan
38. Fínsko	90. Maroko	142. Taliansko
39. Francúzsko	91. Maurícius	143. Tanzánia
40. Ghana	92. Mexiko	144. Thajsko
41. Grécko	93. Mjanmarsko	145. Togo
42. Gruzínsko	94. Moldavsko	146. Trinidad a Tobago
43. Guam	95. Mongolsko	147. Tunisko
44. Guatemala	96. Mozambik	148. Turecko
45. Guinea	97. Namíbia	149. Uganda
46. Holandsko	98. Nemecko	150. Ukrajina
47. Honduras	99. Nepál	151. Uruguaj
48. Hongkong	100. Nigéria	152. Uzbekistan
49. Chorvátsko	101. Nikaragua	153. Venezuela
50. India	102. Nórsko	154. Vietnam
51. Indonézia	103. Nová Kaledónia	155. Zambia
52. Irak	104. Nový Zéland	156. Zimbabwe

Pri príležitosti vydania tretieho čísla trinásteho ročníka časopisu by som sa veľmi rada úprimne poďakovala všetkým prispievateľom, ktorí doň aktívne prispeli a podelili sa tak s čitateľmi o svoje vedomosti, skúsenosti či nevšedné pohľady na problematiku právnych otázok, a rovnako tiež vedeniu Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, všetkým priateľom, kolegom, zamestnancom Právnickej fakulty i rektorátu Trnavskej univerzity v Trnave za ich podporu a podnetné rady, a napokon tiež členom redakčnej rady časopisu a redakčnému tímu.

Verím, že časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** poskytne podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej aj

občianskej verejnosti, a rovnako tiež pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

V mene celej redakčnej rady a redakcie časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**

s úctou,

Jana Koprlová

Trnava 30. september 2025

Editorial for Autumn Edition of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025

Dear readers and friends,

let me introduce the third issue of the thirteenth volume of **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, an international scientific online journal for the study of legal issues in the interdisciplinary context.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is issued under the auspices of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia, and it thematically focuses mainly on socially relevant interdisciplinary relations connected with issues of public law and private law at the national, transnational and international levels, while accepting and publishing exclusively original, hitherto unpublished contributions. Its aim is to provide a stimulating and inspirational platform for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues and their communication at the level of primarily legal experts, but also the interested general public in the context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at the national, regional and international levels.

The journal is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on March 31st, June 30th, September 30th and December 31st, and it offers a platform for publication of contributions in the form of separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles, essays on current social topics or events, reviews on publications related to the main orientation of the journal and also information or reports connected with the inherent mission of the journal.

The website of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers the reading public information in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface designed for visually handicapped readers, both parallel in the Slovak as well as English languages. In both languages the journal's editorial office provides also feedback communication through its own e-mail address. At the same time, the website of the journal offers readers due to the use of dynamic responsive web design accession and browsing by using any equipment that allows transmission of information via the global Internet network.

The current, third issue of the thirteenth volume of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers a total of two separate scientific studies. The very first study offers readers a comprehensive legal analysis of

the issue of legal forms of children's participation in non-contentious civil proceedings from the perspective of the Polish legal system. The second and final study examines, analyses in detail, and compares the legal regulation of the participation of lay judges in labour disputes in the historical context of the Czech and the German legal traditions.

In relation to the release of the third issue of the thirteenth volume of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** we are pleased to inform all its readers, contributors as well as fans that the journal has been registered in the Directory of Open Access Journals (DOAJ) as well as in international scientific databases Crossref, ERIH PLUS and Index Copernicus International and applied for registration in other international scientific databases. At the same time, we would like to inform that till the date of the new issue, the journal's websites had recorded a total of 156 countries of visits (in alphabetical order):

1. Afghanistan	53. Greece	105. Pakistan
2. Albania	54. Guam	106. Palestine
3. Algeria	55. Guatemala	107. Panama
4. Angola	56. Guinea	108. Paraguay
5. Antigua and Barbuda	57. Honduras	109. Peru
6. Argentina	58. Hong Kong	110. Philippines
7. Armenia	59. Hungary	111. Poland
8. Australia	60. Iceland	112. Portugal
9. Austria	61. India	113. Puerto Rico
10. Azerbaijan	62. Indonesia	114. Qatar
11. Bahrain	63. Iran	115. Romania
12. Bangladesh	64. Iraq	116. Russia
13. Barbados	65. Ireland	117. Rwanda
14. Belarus	66. Isle of Man	118. Saudi Arabia
15. Belgium	67. Israel	119. Senegal
16. Belize	68. Italy	120. Serbia
17. Benin	69. Jamaica	121. Seychelles
18. Bolivia	70. Japan	122. Sierra Leone
19. Bosnia and Herzegovina	71. Jordan	123. Singapore
20. Brazil	72. Kazakhstan	124. Sint Maarten
21. Bulgaria	73. Kenya	125. Slovakia
22. Burkina Faso	74. Kosovo	126. Slovenia
23. Burundi	75. Kuwait	127. Somalia
24. Cambodia	76. Kyrgyzstan	128. South Africa
25. Cameroon	77. Laos	129. South Korea

26. Canada	78. Latvia	130. Spain
27. Cape Verde	79. Lebanon	131. Sri Lanka
28. Chile	80. Lesotho	132. Sudan
29. China	81. Libya	133. Sweden
30. Colombia	82. Lithuania	134. Switzerland
31. Congo – Kinshasa	83. Luxembourg	135. Syria
32. Costa Rica	84. Macedonia	136. Taiwan
33. Côte d'Ivoire	85. Madagascar	137. Tajikistan
34. Croatia	86. Malawi	138. Tanzania
35. Cuba	87. Malaysia	139. Thailand
36. Curaçao	88. Malta	140. The Netherlands
37. Cyprus	89. Mauritius	141. Togo
38. Czech Republic	90. Mexico	142. Trinidad and Tobago
39. Denmark	91. Moldova	143. Tunisia
40. Dominica	92. Mongolia	144. Turkey
41. Dominican Republic	93. Montenegro	145. Uganda
42. Ecuador	94. Morocco	146. Ukraine
43. Egypt	95. Mozambique	147. United Arab Emirates
44. El Salvador	96. Myanmar	148. United Kingdom
45. Estonia	97. Namibia	149. United States of America
46. Ethiopia	98. Nepal	150. Uruguay
47. Fiji	99. New Caledonia	151. Uzbekistan
48. Finland	100. New Zealand	152. Venezuela
49. France	101. Nicaragua	153. Vietnam
50. Georgia	102. Nigeria	154. Yemen
51. Germany	103. Norway	155. Zambia
52. Ghana	104. Oman	156. Zimbabwe

On the occasion of launching the third issue of the thirteenth volume of the journal, I would be delighted to sincerely thank all the contributors who have contributed in it actively and have shared with the readers their knowledge, experience or extraordinary views on legal issues as well as the top management of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, all friends, colleagues, employees of the Faculty of Law, the rector's administration at the Trnava University in Trnava for all support and suggestive advices and, finally, also the members of journal's editorial board and the editorial team.

I believe that the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** provides a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional level and the level of the civic society as well as for scientific

and society-wide beneficial solutions to current legal issues in context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at national, regional and international levels.

On behalf of the entire editorial board and editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**,

Yours faithfully,

Jana Koprlová

Trnava, Slovakia, September 30th, 2025

Forms of Children's Participation in Polish Non-contentious Civil Proceedings

Joanna Bodio

Abstract: *In the legal literature, involvement is often equated with a children's participation in non-contentious civil proceedings. The basic research thesis of the paper is that the participation of children in the Polish non-contentious civil proceedings does not coincide with his or her involvement in these proceedings. The children's involvement in non-contentious civil proceedings is broader than his or her participation in those proceedings. These concepts are not identical, so the aim of this paper is to distinguish a children's participation in non-contentious civil proceedings from their involvement in these proceedings. The analysis of the topic led the author to the conclusion that this distinction is important because a child has different procedural roles when participating in non-contentious proceedings than when involvement in them. In this paper, the author distinguishes these roles from the perspective of the children's procedural roles and rights, their legal interest, their representation, and court's ex officio duties. The children's participation in non-contentious proceedings involves his or her appearance as a participant in the proceedings (an interested party and participant under the Article 510 of the Code of Civil Procedure, an applicant, and a participant by operation of law) and his or her appearance as a witness or a person to be heard. Thus, the participation of a child in non-contentious proceedings concerns not only the situation where the child is directly or indirectly interested in the outcome of the proceedings, but also the situation where the child takes part in the proceedings due to a specific procedural role – witness or person subject to be heard. Thus, the child's participation in non-contentious proceedings is broader than his or her participation in those proceedings. The Code of Civil Procedure uses precise criteria for becoming a participant in non-contentious proceedings. Children can only become participants in non-contentious proceedings if they are interested in the case and consequently participate in the proceedings or are summoned by the court to participate in the case. A child does not become a participant in the proceedings by being heard in the case. The primary research method adopted in this paper is formal-dogmatic analysis. It is based on the legal regulations governing the Polish non-contentious proceedings (the Code of Civil Procedure and non-*

code statutes) and theoretical assumptions, utilizing established methods of legal interpretation (linguistic, systemic, and logical). From a methodological perspective, the practical application of law was also taken into account, thus extensively utilizing the analysis of the case-law of the Supreme Court and common courts, as well as the scholarly discussion conducted within these rulings. The research encompasses the Polish civil procedural law and scholarly literature insights regarding the children's participation in non-contentious civil proceedings and children's involvement in these proceedings.

Key Words: Civil Law; Civil Procedural Law; Civil Proceedings; Non-contentious Proceedings; Child as a Participant in Non-contentious Proceedings; Person Interested in the Case; Participant by Operation of Law; Poland.

Introduction

There are two modes of civil examination proceedings in the Polish legal system: litigation and non-contentious proceedings. In civil non-contentious proceedings, the child may appear in various procedural roles, related to his or her appearance as a participant in the non-contentious proceedings or his or her participation as a subject not interested in the outcome of the case – e.g. as a witness or a person subject to a hearing. In each of these roles, the legislator must ensure that the child's rights are duly protected in the proceedings, in particular through adequate representation and the exercise of the right to be heard.¹

Non-contentious proceedings are based on the principle of participation, as opposed to trial, which is based on the principle of bilateralism (no matter how many actors – co-participants are on each or one of the parties).²

¹ FLAGA-GIERUSZYŃSKA, K. Dziecko w procesie cywilnym. In: D. WALOSZEK, red. *Encyklopedia Dzieciństwa* [online]. 1. wyd. Zielona Góra: Fundacja Edukacja-Demokracja-Rozwój, 2016-01-10 [cit. 2025-08-01]. ISBN 978-83-942938-2-6. Available at: https://encyklopedia-dziecinstwa.pl/index.php?title=Dziecko_w_procesie_cywilnym.

² JODŁOWSKI, J., Z. RESICH, J. LAPIERRE and T. MISIUK-JODŁOWSKA. *Postępowanie cywilne*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 1997, pp. 156-157. ISBN 83-86702-04-4; and RYLSKI, P. Udział osób trzecich w procesie cywilnym – perspektywa kodyfikacyjna. In: K. MARKIEWICZ and A. TORBUS, red. *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2014, pp. 103-154. ISBN 978-83-255-6224-3.

The principle of participation is that a participant in non-contentious proceedings is any interested party who has declared his or her participation in the case or has been summoned by the court to the proceedings (Article 510 of the Code of Civil Procedure). Consequently, in non-contentious proceedings it should not happen at all that a third party interested in the outcome of the proceedings does not become a participant, which is connected with the court's obligation to summon *ex officio* every interested party to participate in the case (Article 510 § 2 of the Code of Civil Procedure). Thus, the protection of the rights of third parties is guaranteed by a broad view of the legitimacy to act as a participant in non-contentious proceedings,³ as any person directly or only indirectly interested in the outcome of the case may and should become a participant.⁴

According to the established opinion of civil procedural law scholars, all entities participating in non-contentious proceedings are collectively referred to as participants in the proceedings (in a broad sense), directly or indirectly interested in the outcome of the proceedings.⁵ However, other entities, such as witnesses, experts, or persons to be heard, may also participate in non-contentious proceedings. Participation in non-contentious proceedings thus concerns not only the participants in the proceedings (directly or indirectly interested in the outcome of the civil proceedings), but also other persons (not directly or indirectly interested in the outcome of the proceedings, but participating in the proceedings because of a specific procedural role). Thus, the participation of actors in non-contentious proceedings is broader than their participation. The distinction between a subject taking part in civil proceedings and a partici-

³ RYLSKI, P. Udział osób trzecich w procesie cywilnym – perspektywa kodyfikacyjna. In: K. MARKIEWICZ and A. TORBUS, red. *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2014, pp. 103-154. ISBN 978-83-255-6224-3.

⁴ STUDZIŃSKA, J. Środki i skuteczność ochrony osób trzecich w postępowaniu cywilnym. In: K. FLAGA-GIERUSZYŃSKA and A. KLICH, red. *Współczesne problemy postępowania cywilnego: Zbiór studiów*. 1. wyd. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2015, p. 88. ISBN 978-83-8019-143-3.

⁵ RYLSKI, P. Udział osób trzecich w procesie cywilnym – perspektywa kodyfikacyjna. In: K. MARKIEWICZ and A. TORBUS, red. *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2014, pp. 103-154. ISBN 978-83-255-6224-3; STUDZIŃSKA, J. *Interwencja uboczna w procesie cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2018, pp. 144-145. ISBN 978-83-8158-143-1; JODŁOWSKI, J., Z. RESICH, J. LAPIERRE and T. MISIUK-JODŁOWSKA. *Postępowanie cywilne*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 1997, p. 157. ISBN 83-86702-04-4; and H. Mądrzak in MĄDRZAK, H. red. *Postępowanie cywilne*. 4. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2003, p. 97. ISBN 83-7247-720-5.

pant in those proceedings is important, especially in non-contentious proceedings.

This is important because in the legal literature, involvement is often equated with a children's participation in non-contentious civil proceedings. However, these concepts are not identical, so the aim of this paper is to distinguish a children's participation in non-contentious civil proceedings from their involvement in these proceedings. This distinction is important because a child has different procedural roles when participating in non-contentious proceedings than when involvement in them. These roles must be distinguished from the perspective of the children's procedural roles and rights, their legal interest, their representation, and court's *ex officio* duties.

In non-contentious proceedings, the participation of a child is connected with his or her membership in the circle of participants in the proceedings or it may be deprived of this character. In the first situation, one may speak of the child's participation in the non-contentious proceedings, in the second situation – of the child's participation in the non-contentious proceedings which is not participation.⁶

I. Forms of the children's participation in non-contentious civil proceedings

The child's participation in non-contentious proceedings is connected with his or her appearance in the role of an interested party, substantive participant (within the meaning of the Article 510 of the Code of Civil Procedure), and formal participant (applicant and participant by operation of law). These concepts are not the same and, therefore, need to be distinguished.

1 The child as an interested party and participant in the proceedings under the Article 510 of the Code of Civil Procedure

Pursuant to the Article 510 § 1 of the Code of Civil Procedure, an interested party in a case is anyone whose rights are affected by the outcome of the proceedings, and he or she may take part at any advancement of proceedings until the end of the proceedings in the second instance. If he or she takes part, he or she becomes a participant. Thus, a participant in non-contentious proceedings is an entity which, being interested, has

⁶ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 283. ISBN 978-83-8160-369-0.

joined the non-contentious proceedings or has been summoned by the court to participate in the case. The concept of participant covers a narrower circle of persons than the concept of interested party, as every participant in non-contentious proceedings should be an interested party. An interested party has the right to take part in the case in any condition, but may not exercise that right. If one takes part, he or she becomes a participant. The nature of a participant is, therefore, determined by taking part in the case, i.e. by the kind of action that aims to protect (directly or indirectly) the person's own interest, which also defines him or her as an interested person.⁷ *De lege lata*, it is assumed that the status of interested party may be acquired by those persons who, if the case had to be tried in a court of law, would be likely to be joint participants or interveners,⁸ and must, therefore, be persons with a real interest and whose participation in the case is justified.⁹ The circle of interested persons includes both those whose legal position, rights, and obligations are related to the subject matter of the proceedings and those because of whom the

⁷ DOBRZAŃSKI, B. W sprawie wykładni art. 44 kodeksu postępowania niespornego. *Demokratyczny Przegląd Prawniczy*. 1948, vol. 4, nr 6, pp. 23-24. ISSN 0867-7247; BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 463. ISBN 978-83-8160-369-0; and KRZYSIAK, A. Ochrona dobra dziecka w postępowaniu cywilnym – uprawnienia i obowiązki dotyczące małoletniego w postępowaniu nieprocesowym. *Ars Iuridica* [online]. 2023, vol. 23, nr 2, pp. 101-102 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2956-6800. Available at: <https://doi.org/10.17951/szn.2023.23.2.97-110>.

⁸ Z. Świeboda in PIASECKI, K. and A. MARCINIĄK, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom III: Postępowanie nieprocesowe, w razie zaginięcia lub zniszczenia akt, zabezpieczające i egzekucyjne: Komentarz do artykułów 506 – 1088*. 5. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012, p. 23. ISBN 978-83-255-4025-8; I. Kunicki in GÓRA-BŁASZCZYKOWSKA, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom I: Komentarz: Art. 1 – 729*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2013, p. 1369. ISBN 978-83-255-3885-9, cf. also *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II C 374/47* [1947-10-07]. OSN 1948, no. 2, item 48; *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CR 195/62* [1963-02-16]. OSNCP 1964, no. 1, item 19; and *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. IV PPZ 3/85* [1986-01-21]. LEX No. 8742.

⁹ J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, pp. 131-133. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6; LIPIŃSKA, J. *Postępowanie w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dzieckiem*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2024, p. 185. ISBN 978-83-8356-604-7; WYBRAŃCZYK, D. *Sytuacja prawna małoletniego dziecka rozwodzących się rodziców*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2022, p. 35. ISBN 978-83-8246-981-3; *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. V CZ 117/11* [2012-02-23]. OSNC-ZD 2013, no. C, item 54; and *Judgement of the Court of Appeal in Warsaw Ref. No. I ACa 1034/97* [1998-03-05]. OSA 1999, no. 11-12, item 55.

proceedings are pending.¹⁰ Although it is not necessary for a person to be a party to the legal relationship that gave rise to the proceedings in question in order to be considered an interested party, the outcome of the proceedings should affect his or her legal sphere,¹¹ and the interested party should demonstrate which specific rights of his or her own are affected by the outcome of the proceedings.¹² The interested party may take an independent procedural position and protect his or her (or even someone else's) rights in the non-contentious proceedings.¹³

An interested party in the case is not only the one who is entitled to certain rights, but also the one who may acquire a right as a result of the non-contentious proceedings. It is emphasised in the studies that not each of the persons who may acquire a specific right as a result of the non-contentious proceedings is an interested party within the meaning of the Article 510 of the Code of Civil Procedure, but only the one who is taken into account in the given proceedings as a person who remains in the court's interest and whose rights may be affected by the outcome of the proceedings. Such an interested party is, for example, a child for whom a guardianship or curatorship is yet to be established.¹⁴

The Code of Civil Procedure uses a uniform concept of an interested party and a participant in non-contentious proceedings, regardless of whether it is a child or an adult. This means that the definition of a parti-

¹⁰ W. Siedlecki in SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001, p. 43. ISBN 83-88296-60-4; SIEDLECKI, W. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 1988, p. 38. ISBN 83-01-08478-2; and ZIELIŃSKI, A. *Postępowanie cywilne: Kompendium*. 13. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012, p. 314. ISBN 978-83-255-3154-6.

¹¹ MARKIEWICZ, K. *Postępowanie w sprawach depozytowych*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2007, p. 201. ISBN 978-83-7526-223-0.

¹² J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, pp. 131-133. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6; *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. V CZ 117/11 [2012-02-23]*. OSNC-ZD 2013, no. C, item 54; and *Judgement of the Court of Appeal in Warsaw Ref. No. I ACa 1034/97 [1998-03-05]*. OSA 1999, no. 11-12, item 55.

¹³ RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 43. ISBN 978-83-8107-767-5; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 285. ISBN 978-83-8160-369-0.

¹⁴ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 285-286. ISBN 978-83-8160-369-0.

cipant in non-contentious proceedings set out in the Article 510 of the Code of Civil Procedure also refers to a child.¹⁵

The necessity to refer to a general provision is due to the fact that as a rule the Code of Civil Procedure contains no regulation which explicitly grants the child the status of a participant in non-contentious proceedings. *De lege lata*, special provisions only exceptionally grant the child the attribute of a participant in non-contentious proceedings explicitly, by recognising him or her as an applicant (Article 561 § 1 of the Code of Civil Procedure, Article 12(4) of the Act on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs)¹⁶ or a party to proceedings in juvenile matters (Article 35 § 1 section 1 of the Act on the Support and Resocialization of Minors).¹⁷ This is an extra-coordinated situation which does not exclude the general norm contained in the Article 510(1) of the Code of Civil Procedure governing the principle of participation in non-contentious proceedings.¹⁸

However, it would be advisable to consider the introduction by the legislator of a provision that would explicitly grant the child the status of a participant in the proceedings. Such a solution was found in the Act on Support and Resocialization of Minors (Article 35(1)(1) of the Act on Support and Resocialization of Minors)¹⁹ and in the 1955 draft Code of Civil Procedure, which contained the provision of the Article 346(2) stating that in cases of relations between parents and children (for the removal and limitation of parental authority) and in cases for the termination of adoption, the minor is a participant *ex lege*. The explicit designation by the legislator of the child as an interested party or participant in

¹⁵ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 291. ISBN 978-83-8160-369-0.

¹⁶ *Act of 1 July 2005 on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs* [2005-07-01]. Journal of Laws, 2023, item 1185, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów* [2005-07-01]. Dziennik Ustaw, 2023, poz. 1185 t.j.].

¹⁷ *Act of 9 June 2022 on the Support and Resocialization of Minors* [2022-06-09]. Journal of Laws, 2024, item 978, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich* [2022-06-09]. Dziennik Ustaw, 2024, poz. 978 t.j.].

¹⁸ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 291. ISBN 978-83-8160-369-0.

¹⁹ *Act of 9 June 2022 on the Support and Resocialization of Minors* [2022-06-09]. Journal of Laws, 2024, item 978, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich* [2022-06-09]. Dziennik Ustaw, 2024, poz. 978 t.j.].

the proceedings would solve problems that often arise in practice and would relieve the court of the need to apply an extensive interpretation of the concept of interested party within the meaning of the Article 510(1) of the Code of Civil Procedure.²⁰

As a rule, a child may be a participant in most cases (under the Code and not under the Code) heard in non-contentious proceedings. However, if, despite his or her interest in the case, as the child does not voluntarily participate in the proceedings, he or she does not become a participant. The mere interest in the case does not prejudge the acquisition of the status of a non-contentious participant, as a certain procedural act in the form of taking part in the case or being summoned by the court to take part in the case is necessary to acquire this status.²¹

The child as an interested party in the case must, therefore, demonstrate a legal interest. In cases that by their nature concern non-pecuniary rights (e.g. for incapacitation, adoption, marriage authorisation of a minor, parental authority, access to the child), in order for a minor to be considered an interested party, it should be decisive to establish that the child's non-pecuniary rights are related to the outcome of the non-contentious proceedings.²² These matters undoubtedly affect the legal sphere of the child, either because they are of a strictly personal nature or because they are related to the child's subjective rights.²³

Also, in proceedings for recognition of the death or declaration the parent dead, a child who is a descendant of the missing person is interested in the outcome of the case on an equal footing with the spouse of the missing person,²⁴ in cases of parental authority – the parents and children are interested (as the decision of the guardianship court also af-

²⁰ Cf. RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, pp. 234-247. ISBN 978-83-8107-767-5; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 465. ISBN 978-83-8160-369-0.

²¹ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 463. ISBN 978-83-8160-369-0.

²² *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II CZ 163/74* [1974-12-20]. LEX No. 7633.

²³ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 291-292. ISBN 978-83-8160-369-0.

²⁴ Cf. DYDYK, B. Problematyka uczestnictwa w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia. *Ius Novum* [online]. 2008, vol. 2, nr 2, p. 109 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-0271. Available at: <https://iusnovum.lazarski.pl/iusnovum/issue/view/6>.

fects the legal situation of the minor),²⁵ in cases of guardianship and curatorship – the interested party is the person under guardianship or curatorship, in cases of naming a child – the child to whom the name is to be given,²⁶ in a succession case – the minor heirs of the person who has acquired the right by succession and the minor heirs of the person to whom the right hitherto belonged²⁷ shall be interested in the same way as the adult heirs of those persons, in a case concerning the acquisition of an inheritance – minors and adult heirs are interested,²⁸ in a case concerning the division of joint property after the cessation of the community of property between spouses – a minor heir of the spouse or former spouse²⁹ is interested in the same way as an adult heir or spouse.³⁰

The child is considered an interested party in the case also on the basis of non-Code laws. On the basis of the so-called medical laws, a minor subject to a medical examination (or other health procedures) is directly interested one within the meaning of the Article 510 of the Code of Civil Procedure, and, therefore, proceedings cannot be conducted without ensuring his or her effective participation in the case.³¹ For example, under the Act on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs, the recipient is an interested party in a case concerning the donation of marrow or peripheral blood-forming cells for him or her

²⁵ DOLECKI, H. *Ingerencja sądu opiekuńczego w wykonywanie władzy rodzicielskiej*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1983, pp. 78-79. ISBN 83-219-0218-9; differently KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 142. ISBN 978-83-64321-36-8.

²⁶ ZEDLER, F. *Sądy rodzinne: Wybrane zagadnienia organizacyjne i procesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1984, p. 90. ISBN 83-219-0223-5; and HAAK, H. *Ochrona prawna udzielana przez sąd opiekuńczy*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2002, p. 269. ISBN 83-7285-096-8.

²⁷ Cf. DYDYK, B. Problematyka uczestnictwa w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia. *Ius Novum* [online]. 2008, vol. 2, nr 2, p. 109 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-0271. Available at: <https://iusnovum.lazarski.pl/iusnovum/issue/view/6>.

²⁸ Cf. *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CRN 218/82* [1983-01-12]. OSNC 1983, no. 8, item 124.

²⁹ MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach osobowych oraz rodzinnych* [online]. 1. wyd. Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2012, p. 201 [cit. 2025-08-01]. e-Monografie, nr 17. ISBN 978-83-61370-33-8. Available at: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/38826>.

³⁰ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 292. ISBN 978-83-8160-369-0.

³¹ KALLAUS, A. Zezwolenia na udzielenie pacjentowi niezdolnemu do świadomego wyrażenia zgody świadczeń zdrowotnych w warunkach zakładu opiekuńczo-leczniczego. *Prawo i Medycyna*. 2014, vol. 16, nr 3-4, pp. 114 and 117. ISSN 1506-8757.

from a minor sibling (donor).³² A minor and juvenile drug addict is also an interested party in a case concerning forced treatment of drug addicts.³³

‘There are, however, types of non-contentious proceedings in which the child, despite having a formal interest in the outcome, is not a participant in the proceedings because his or her participation in the case is unnecessary. In such cases, non-contentious proceedings are initiated in favour of the child who has a legal interest in the proceedings, without the requirement to include the child in the field of judicial activities.’³⁴ These may be cases whose purpose is to register an event that produces certain legal effects *ipso iure* for the child.’³⁵

Examples of such proceedings are those which do not give rise to a claim *sensu stricto*, but are of a purely technical nature and serve to register his or her family and civil status.³⁶ For example, cases that concern the consent of the family court to the issue of a passport document for a minor in the absence of an agreement between the parents or when it is impossible to obtain the consent of one of them (Article 14(1) of the Act on Passport Documents),³⁷ cases that concern the consent to the issue of an identity card for a minor in the absence of an agreement between the

³² MULARSKI, K. Problematyka przeszczepu od małoletniego żywego dawcy. *Państwo i Prawo*. 2013, vol. 68, nr 7, p. 56. ISSN 0031-0980; SADOWSKA, J. Uczestnicy postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody przez sąd opiekuńczy na pobranie szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej od małoletniego. *Rejent*. 2016, vol. 26, nr 7, p. 109. ISSN 1230-669X; HABERKO, J. Stosowanie technik wspomaganey medycznie prokreacji w celach niewyłącznie rodzicielskich. Problem „dziecka-lekarstwa”. *Medyczna Wokanda*. 2012, nr 4, p. 35. ISSN 2081-4143; and J. Haberko in HABERKO, J. and I. UHRYNOWSKA-TYSZKIEWICZ. *Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów: Komentarz*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2014, pp. 109 and 132. ISBN 978-83-264-3261-3.

³³ HAAK, H. *Przymusowe leczenie narkomanów*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2000, p. 58. ISBN 83-7285-011-9; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 292. ISBN 978-83-8160-369-0.

³⁴ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 123. ISBN 978-83-64321-36-8.

³⁵ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 463-464. ISBN 978-83-8160-369-0.

³⁶ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 374. ISBN 978-83-64321-36-8.

³⁷ *Act of 27 January 2022 on Passport Documents* [2022-01-27]. Journal of Laws, 2024, item 1063, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych* [2022-01-27]. Dziennik Ustaw, 2024, poz. 1063 t.j.].

parents or when it is impossible to obtain the consent of one of them, or cases concerning the drawing up of a birth certificate and the identity of a child of unknown parents and the attribution of a surname (Article 62 of the Act on Civil Status Records).³⁸

In certain cases, due to their subject matter, the participation of the child is excluded, such as in cases of separation at the unanimous request of the spouses or the lifting of a separation, or in cases under the provisions on state-owned enterprises and on the staff of a state-owned enterprise.³⁹

2 The child as applicant

The child's participation as an interested party in the case and as a participant in the proceedings should be distinguished from his or her participation as an applicant, i.e. as a subject entitled to request the initiation of non-contentious proceedings.⁴⁰ This distinction is necessary because every applicant is an interested party, but not every interested party is entitled to make an application.⁴¹ Indeed, there are rules that entitle strictly defined persons to file a non-contentious proceedings application.⁴² These can be both procedural provisions (e.g. Article 545 § 1, Article 561 § 1, Articles 563, 583, 585 § 1, Articles 593, 600, Article 635 § 2,

³⁸ *Act of 28 November 2014 on Civil Status Records* [2014-11-28]. Journal of Laws, 2025, item 594, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego* [2014-11-28]. Dziennik Ustaw, 2025, poz. 594 t.j.].

³⁹ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 464. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁴⁰ I. Kunicki in BRONIEWICZ, W., A. MARCINIAK and I. KUNICKI. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 12. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016, pp. 404-405. ISBN 978-83-8092-138-2; BRONIEWICZ, W. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 10. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2008, p. 334. ISBN 978-83-7334-972-8; and STEMPNIAK, A. *Postępowanie o dział spadku*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2006, p. 125. Prawo Sądowe. ISBN 83-7483-026-3.

⁴¹ TUREK, A. and J. TUREK. Czynności „nieprocesowe” sądu w sprawach rodzinnych. *Palestra* [online]. 2008, vol. 53, nr 7-8, p. 75 [cit. 2025-08-01]. ISSN 0031-0344. Available at: <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/7-8-2008>; and TUREK, A. and J. TUREK. Rozpoznawanie spraw rodzinnych w postępowaniu nieprocesowym. In: T. GUZ, M. R. PAŁUBSKA and M. KUĆ, red. *Księga Pamiątkowa: Z okazji 10-lecia Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim*. 1. wyd. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2006, p. 225. ISBN 83-7306-291-2.

⁴² *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. V CZ 16/12* [2012-05-24]. LEX No. 1214623; and M. Rejdak in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 510 of the Code of Civil Procedure, no. III 1.

Article 637 § 1 of the Code of Civil Procedure)⁴³ and substantive provisions (e.g. Articles 145, 146, 201, 202, 210, 269, 1025 § 1 and Article 39, Article 40, Article 611 § 3, Article 616 § 1 of the Civil Code).⁴⁴

Who is entitled to initiate a given type of non-contentious proceedings and thus to take the position of the applicant therein is decided by the special provisions governing specific types of cases heard in non-contentious proceedings,⁴⁵ and in their absence – by a general provision (Article 510 of the Code of Civil Procedure). The legitimate person for filing a request to institute proceedings may, therefore, be an entity indicated in the law, ‘any interested party’ (e.g. Articles 527, 541, 609, 679 § 2 of the Code of Civil Procedure), ‘an interested person’ (e.g. Article 691 § 1 of the Code of Civil Procedure), or an interested party in the case pursuant to the Article 510 of the Code of Civil Procedure.⁴⁶

⁴³ A. Zieliński in ZIELIŃSKI, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 9. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2017. 1862 p. ISBN 978-83-255-9097-0, Article 572 of the Code of Civil Procedure, no. 6.

⁴⁴ W. Siedlecki in RESICH, Z. red. *System prawa procesowego cywilnego: Tom II: Postępowanie rozpoznawcze przed sądami pierwszej instancji*. 1. wyd. Wrocław; Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1987, p. 635. ISBN 83-04-02514-0; W. Siedlecki in SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001, p. 45. ISBN 83-88296-60-4; SIEDLECKI, W. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 1988, p. 40. ISBN 83-01-08478-2; KORZAN, K. *Postępowanie nieprocesowe*. 2. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2004, pp. 232-233. ISBN 83-7110-809-5; ZIELIŃSKI, A. *Postępowanie cywilne: Kompendium*. 13. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012, p. 315. ISBN 978-83-255-3154-6; J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, p. 154. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6; P. Telenga in JAKUBECKI, J. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom I: Komentarz do art. 1 – 729*. 7. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 88. Komentarze Praktyczne. ISBN 978-83-8107-222-9; STEMPIAK, A. *Autonomia i integracja postępowań działowych w prawie polskim*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2017, p. 418. ISBN 978-83-255-9095-6; reasons for the *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CZP 89/13* [2013-12-13]. OSP 2015, no. 1, item 2; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 306-307. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁴⁵ ZIELIŃSKI, A. *Postępowanie cywilne: Kompendium*. 13. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012, p. 315. ISBN 978-83-255-3154-6; W. Siedlecki in SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001, p. 45. ISBN 83-88296-60-4; E. Marszałkowska-Krżeś in MĄDRZAK, H. red. *Postępowanie cywilne*. 4. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2003, p. 292. ISBN 83-7247-720-5; and JAGIEŁA, J. *Skutki niewzięcia przez zainteresowanego udziału w postępowaniu nieprocesowym. Państwo i Prawo*. 2014, vol. 69, nr 3, p. 44. ISSN 0031-0980.

⁴⁶ Cf. E. Marszałkowska-Krżeś in MĄDRZAK, H. red. *Postępowanie cywilne*. 4. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2003, pp. 291-292. ISBN 83-7247-720-5; I. Kunicki in BRONIEWICZ, W., A. MARCINIAK and I. KUNICKI. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 12. wyd. Warszawa: Wolters

Also in cases that can be initiated by the court *ex officio*, the applicant needs to be singled out.⁴⁷ This is because the possibility to initiate proceedings *ex officio* does not exclude the initiation of proceedings upon application, which is confirmed, *inter alia*, by the provisions on the initiation of proceedings ‘upon application or *ex officio*’ (e.g. Article 635 § 1, Article 655 § 1 of the Code of Civil Procedure). The fact that the legislator itself attaches importance to requests to initiate proceedings in cases that can be initiated *ex officio* is also evidenced by the regulation of the Article 512 § 2 of the Code of Civil Procedure, which would otherwise be redundant.⁴⁸

The applicant is one of the participants in the proceedings, but a special one, as it is his or her will, externalised by the application made, that leads to the initiation of proceedings, regardless of whether the proceedings could also have been initiated *ex officio*. It is, therefore, justified to distinguish the procedural situation of this participant from other participants in the proceedings.⁴⁹

The status of applicant may be granted to a child by a general provision (Article 510 of the Code of Civil Procedure) or by special provisions (e.g. Article 545 § 1, Article 561 § 1, Article 563, Article 635 § 2 of the Code of Civil Procedure, Article 12(4) of the Act on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs⁵⁰).⁵¹

Kluwer, 2016, p. 405. ISBN 978-83-8092-138-2; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 307. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁴⁷ KLIMKOWICZ, J. Uczestnictwo w charakterze wnioskodawcy w postępowaniu nieprocesowym. *Państwo i Prawo*. 1977, vol. 32, nr 1, p. 101. ISSN 0031-0980.

⁴⁸ KLIMKOWICZ, J. Uczestnictwo w charakterze wnioskodawcy w postępowaniu nieprocesowym. *Państwo i Prawo*. 1977, vol. 32, nr 1, p. 101. ISSN 0031-0980; and J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, pp. 259-263. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6.

⁴⁹ RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, pp. 170-177. ISBN 978-83-8107-767-5; WARZOCHA, E. *Cofnięcie powództwa oraz wniosku wszczynającego postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1977, pp. 25, 76-77; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 308. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁵⁰ *Act of 1 July 2005 on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs* [2005-07-01]. Journal of Laws, 2023, item 1185, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów* [2005-07-01]. Dziennik Ustaw, 2023, poz. 1185 t.j.].

⁵¹ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 311. ISBN 978-83-8160-369-0.

Compared to adult applicants, in the majority of cases, a child cannot independently file an application for proceedings due to lack of procedural capacity and has to be replaced by a legal representative. This applies to the possibility to file an application e.g. in cases for declaration of inheritance, division of inheritance, securing of inheritance,⁵² disclosure of inherited property,⁵³ in which the heirs (statutory or testamentary) are entitled to file an application in the first place;⁵⁴ in cases for incapacitation of the parent of a minor or adoptee, in which the child may be the applicant; in cases for the abolition of co-ownership, in which the minor heirs of the co-owner also have the right to file an application;⁵⁵ in cases for the establishment of a presumption of succession, in which the heir of the self-owner may be the applicant.⁵⁶

In some cases, due to the possession of procedural capacity, in spite of limited legal capacity, the child is entitled to file the application himself or herself (e.g. in guardianship cases, for granting marriage authorisation to a minor woman, concerning parental authority or contact with the child). 'On the basis of specific provisions, a minor over 16 years of age may apply for the donation of marrow or peripheral blood-forming cells from himself or herself as a donor, and below that age such an application may be made by the legal representatives of the candidate for donation (Article 12(4) of the Act on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs).'

⁵² ULIASZ, M. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz do artykułów 506 – 1217*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007, p. 312. ISBN 978-83-7483-615-9.

⁵³ ULIASZ, M. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz do artykułów 506 – 1217*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007, p. 324. ISBN 978-83-7483-615-9.

⁵⁴ TYLIŃSKI, G. *Księga II: Postępowanie nieprocesowe: Komentarz*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowo-Prawnicze AD Exemplum, 2017, p. 173. ISBN 978-83-944517-5-2.

⁵⁵ J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, p. 649. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6; and STEMPNIAK, A. *Autonomia i integracja postępowań działowych w prawie polskim*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2017, pp. 427-428. ISBN 978-83-255-9095-6.

⁵⁶ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 311. ISBN 978-83-8160-369-0; N. Krej in MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz* [online]. 25. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2019. 1217 p. [cit. 2025-08-01]. Available at: <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi3damrueydcmi>, Article 609 of the Code of Civil Procedure, no. 3.

⁵⁷ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 311. ISBN 978-83-8160-369-0.

Not in every case in which a child has the status of an interested party can also be an applicant. This is due to the fact that special provisions sometimes explicitly define the circle of persons entitled to apply for non-contentious proceedings, eliminating children from them by an enumerative list of applicants. This also applies to those cases in which the child has the status of a participant. For example, the application for adoption may be filed by the adopter, which eliminates other persons interested in initiating the adoption case and obtaining the relevant judgment, such as the child to be adopted.⁵⁸ Another example is cases of acts beyond the scope of ordinary administration of the child's property, where only the parents (or one of them) can apply to initiate proceedings.⁵⁹

3 The child as a participant by operation of law

A child may participate in non-contentious proceedings as a participant by operation of law. The circle of participants in non-contentious proceedings is generally defined by the Article 510 of the Code of Civil Procedure, but there are cases in which the Code of Civil Procedure specifically identifies persons who are participants by operation of law. Participation by operation of law is a qualified participation in relation to participation under the Article 510 of the Code of Civil Procedure, as it is independent of the content of the application initiating the proceedings and the actions of the court performed *ex officio*, as well as the actual participation of the listed persons in the proceedings.⁶⁰ It is the Code of Civil

⁵⁸ T. Żyznowski in MARCINIĄK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 585 of the Code of Civil Procedure, no. 1.

⁵⁹ J. Gudowski in ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz: Tom IV: Postępowanie rozpoznawcze: Postępowanie zabezpieczające*. 5. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016. 824 p. ISBN 978-83-8092-158-0, Article 583 of the Code of Civil Procedure, no. 1; A. Zieliński in ZIELIŃSKI, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 9. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2017. 1862 p. ISBN 978-83-255-9097-0, Article 583 of the Code of Civil Procedure, no. 2; T. Żyznowski in MARCINIĄK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 583 of the Code of Civil Procedure, no. 2; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 311-312. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁶⁰ B. Czech in MARCINIĄK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 546 of the Code of Civil Procedure, no. 2; K. Flaga-Gieruszyńska in ZIELIŃSKI, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 6. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012, p. 1022. ISBN 978-83-255-3796-8; and LUDWICZAK, L. *Ubezwłasnowolnienie*

Procedure that determines that an entity becomes a participant by operation of law.⁶¹ Participation by operation of law occurs in cases of a special nature, where judgments are made with respect of fundamental rights and where there is an increased protection for the subjects of the proceedings.⁶²

The prevailing view in the literature is that persons designated by the law as participants in non-contentious proceedings by operation of law become participants in the proceedings as soon as they are initiated, even if they were not indicated in the application or summoned by the court⁶³ and did not participate in the proceedings (either willfully⁶⁴ or against their will, as a result of the court's oversight),⁶⁵ and even if they were not interested in the case within the meaning of the Article 510 of the Code of Civil Procedure.⁶⁶

w polskim systemie prawnym: *Aspekty materialnoprawne i formalnoprawne*. 1. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2012, p. 143. ISBN 978-83-7806-287-5.

⁶¹ RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 367. ISBN 978-83-8107-767-5.

⁶² Reasoning of the *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. IV CSK 379/15* [2015-11-19]. OSNC 2016, no. 11, item 130; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 312-313. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁶³ I. Kunicki in BRONIEWICZ, W., A. MARCINIAK and I. KUNICKI. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 12. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016, p. 404. ISBN 978-83-8092-138-2.

⁶⁴ MIĄCZYŃSKI, A. Z rozważań nad istotą i funkcją orzeczeń nieprocesowych. In: H. MAŁDRZAK, red. *Zbiór rozpraw z zakresu postępowania cywilnego*. 1. wyd. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990, p. 139. Acta Universitatis Wratislaviensis: Prawo, nr 170. ISSN 0524-4544.

⁶⁵ Reasons for the *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. IV CSK 379/15* [2015-11-19]. OSNC 2016, no. 11, item 130; B. Czech in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 546 of the Code of Civil Procedure, no. 2; *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II CZ 23/65* [1965-04-30]. OSNCP 1966, no. 2, item 24; P. Prus in MANOWSKA, M. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 2. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2013, p. 1037. ISBN 978-83-7806-975-1; MADAJ, S. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach małżeńskich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1978, p. 37; and JAGIEŁA, J. Skutki niewzięcia przez zainteresowanego udziału w postępowaniu nieprocesowym. *Państwo i Prawo*. 2014, vol. 69, nr 3, pp. 44-57. ISSN 0031-0980.

⁶⁶ MADAJ, S. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach małżeńskich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1978, p. 37; LUBIŃSKI, K. *Postępowanie o ubezwłasnowolnienie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1979, p. 71. ISBN 83-219-0004-6; MIĄCZYŃSKI, A. Z rozważań nad istotą i funkcją orzeczeń nieprocesowych. In: H. MAŁDRZAK, red. *Zbiór rozpraw z zakresu postępowania cywilnego*. 1. wyd. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990, p. 139. Acta Universitatis Wratislaviensis: Prawo, nr 170. ISSN 0524-4544; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania*

Participants by operation of law also do not have to show that the outcome of the proceedings affects their rights,⁶⁷ as the legislator recognises that they have a legal interest in the court's issuance of a certain content of the decision, and the court is not entitled to examine whether these persons have a legal interest.⁶⁸ Nor can any other participant in the proceedings successfully challenge their interest in the outcome of the proceedings.⁶⁹

The child is granted the status of participant by operation of law on the same terms as the adult participant in the proceedings. The granting

nieprocesowego. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 311-312. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁶⁷ J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, p. 146. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6; E. Marszałkowska-Krześ in MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz* [online]. 25. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2019. 1217 p. [cit. 2025-08-01]. Available at: <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi3damr ugeydcmi>, Article 546 of the Code of Civil Procedure, no. 2; B. Czech in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 546 of the Code of Civil Procedure, no. 2; KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 115. ISBN 978-83-64321-36-8; M. Rejdak in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 510 of the Code of Civil Procedure, no. 5; and *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II CZ 23/65* [1965-04-30]. OSNCP 1966, no. 2, item 24.

⁶⁸ LUBIŃSKI, K. *Postępowanie o ubezwłasnowolnienie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1979, p. 71. ISBN 83-219-0004-6; MIĄCZYŃSKI, A. Z rozważań nad istotą i funkcją orzeczeń nieprocesowych. In: H. MĄDRZAK, red. *Zbiór rozpraw z zakresu postępowania cywilnego*. 1. wyd. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990, p. 139. Acta Universitatis Wratislaviensis: Prawo, nr 170. ISSN 0524-4544; M. Rejdak in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 510 of the Code of Civil Procedure, no. 5; B. Czech in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 546 of the Code of Civil Procedure, no. 10; and KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 115. ISBN 978-83-64321-36-8.

⁶⁹ W. Siedlecki in SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001, p. 45. ISBN 83-88296-60-4; MIĄCZYŃSKI, A. Z rozważań nad istotą i funkcją orzeczeń nieprocesowych. In: H. MĄDRZAK, red. *Zbiór rozpraw z zakresu postępowania cywilnego*. 1. wyd. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990, p. 139. Acta Universitatis Wratislaviensis: Prawo, nr 170. ISSN 0524-4544; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 313-314. ISBN 978-83-8160-369-0.

of participant status to a child by operation of law occurs not only on the basis of an express provision of the law (which explicitly defines persons appearing in the proceedings as such), or also when the legislator considers that the child's participation in the case is necessary for its resolution.⁷⁰

II. Involvement of the child as a witness and a person to be heard

1. The involvement of the child in non-contentious proceedings does not always have to entail acting as a party to the proceedings with a direct or indirect interest in their outcome. There are situations in non-contentious proceedings where the child may participate and perform certain procedural acts without becoming a participant in the non-contentious proceedings, an example of which is the participation of the child as a witness or a person to be heard.

Since a non-contentious proceedings' participant is an entity with a direct or indirect interest in the outcome of the case who takes part in the proceedings in order to protect his or her own rights, a witness who appears in civil proceedings as a result of the performance of an obligation to appear before the court and give evidence cannot be considered a participant.⁷¹

The appearance of a child as a witness is a form of participation in civil proceedings. A witness is a subject who takes part in judicial actions and performs certain procedural acts. His or her actions are informative and consist of providing the court with the material necessary to decide the case and make a judgment.⁷² The child's participation as a witness

⁷⁰ MICHNIK, A. *Postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2009, p. 139. ISBN 978-83-7601-633-7; MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. Rozdział 12. *Postępowanie rejestrowe*. In: T. WIŚNIEWSKI, red. *Postępowanie sądowe w sprawach cywilnych z udziałem przedsiębiorców*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2013, p. 609. System Prawa Handlowego, t. 7. ISBN 978-83-255-5271-8; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 318. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁷¹ KACZMAREK, B. Małoletni świadek w procesie cywilnym – zagadnienia wybrane. *Przeгляд Prawa i Administracji* [online]. 2009, nr 81, p. 53 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2957-2304. Available at: <https://wuwr.pl/ppa/article/view/7157>.

⁷² WAŚKOWSKI, E. Istota czynności procesowych. *Polski Proces Cywilny*. 1937, nr 24, p. 737. ISSN 2082-1743, cited in FLEJSZAR, R. *Zasada dyspozycyjności w procesie cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016, p. 29. ISBN 978-83-255-8526-6; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 319. ISBN 978-83-8160-369-0.

may not be combined with his or her simultaneous appearance as a participant in non-contentious proceedings.⁷³ However, there is no indication to the contrary that a child who is not a participant in the non-contentious proceedings may appear as a witness on the same basis as an adult.⁷⁴

The legislator does not precisely define the age below which a child cannot appear as a witness in non-contentious proceedings. The only restriction of this kind is the one relating to the participation of minor witnesses in matrimonial proceedings (Article 430 of the Code of Civil Procedure).⁷⁵ In other categories of cases, the general limitations relating to witness testimony are relevant, in particular Article 259(1) of the Code of Civil Procedure, according to which witnesses cannot be persons incapable of perceiving or communicating their observations. The assessment of the witness's capacity to testify is an independent competence of the court.⁷⁶

A child who is mentally mature and able to make certain observations and then communicate them may be summoned by the court to testify as a witness.⁷⁷ When questioning a child, the court shall take into account the child's intellectual development,⁷⁸ communicative and other personality traits that are not strictly age-specific, as well as the child's

⁷³ JAWORSKI, M. Uwagi do projektu Kodeksu Postępowania Niespornego księgi pierwszej. *Głos Sądownictwa*. 1937, vol. 9, nr 7-8, p. 600; and RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 157. ISBN 978-83-8107-767-5.

⁷⁴ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 320. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁷⁵ FLAGA-GIERUSZYŃSKA, K. Dziecko w procesie cywilnym. In: D. WALOSZEK, red. *Encyklopedia Dzieciństwa* [online]. 1. wyd. Zielona Góra: Fundacja Edukacja-Demokracja-Rozwój, 2016-01-10 [cit. 2025-08-01]. ISBN 978-83-942938-2-6. Available at: https://encyklopediadziecinstwa.pl/index.php?title=Dziecko_w_procesie_cywilnym.

⁷⁶ FLAGA-GIERUSZYŃSKA, K. Dziecko w procesie cywilnym. In: D. WALOSZEK, red. *Encyklopedia Dzieciństwa* [online]. 1. wyd. Zielona Góra: Fundacja Edukacja-Demokracja-Rozwój, 2016-01-10 [cit. 2025-08-01]. ISBN 978-83-942938-2-6. Available at: https://encyklopediadziecinstwa.pl/index.php?title=Dziecko_w_procesie_cywilnym.

⁷⁷ KACZMAREK, B. Małoletni świadek w procesie cywilnym – zagadnienia wybrane. *Przeegląd Prawa i Administracji* [online]. 2009, nr 81, p. 50 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2957-2304. Available at: <https://wuwr.pl/ppa/article/view/7157>.

⁷⁸ PEIPER, L. *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego i przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego: Wraz z ustawami i rozporządzeniami dodatkowymi, tudzież z umowami międzynarodowymi: Część pierwsza: Tom I: Art. 1 – 392*. 1. wyd. Kraków: Leon Frommer, 1934, p. 633.

individual abilities and degree of psycho-intellectual development.⁷⁹ The legislator has also not made the possibility of questioning a person as a witness conditional on procedural capacity, which means that a person deprived of it can also be one.⁸⁰ Therefore, it is not the age of the child or the extent of his or her procedural capacity, but his or her ability to perceive and communicate his or her observations that should determine whether he or she should be heard as a witness. It may happen that a child who has reached the age of 13, and who, therefore, has limited procedural capacity, is not able to communicate his or her perceptions to the same extent as a child who has not reached the age of 13, and who, therefore, lacks this capacity.⁸¹

2. The case in which the Code of Civil Procedure prescribes the hearing of the child should be distinguished from the participation of the child as a witness in non-contentious proceedings, i.e. Article 576 § 2 of the Code of Civil Procedure. This provision prescribes the hearing of the child in non-contentious proceedings – guardianship proceedings – in matters concerning the child’s person or property, if the child’s mental development, state of health and degree of maturity so permit, taking into account, as far as possible, the child’s reasonable wishes.

There is a dispute in the academia as to whether hearing a child under the Article 576(2) of the Code of Civil Procedure is tantamount to giving him or her the status of a participant in the non-contentious proceedings. Some authors consider that an order to hear a person is tantamount to recognising him or her as a participant in the proceedings, since the term “hear” implies receiving oral statements from the participants in the proceedings,⁸² containing the conclusions, claims, and explanations of the participants in the proceedings.⁸³ The argument in favour of considering

⁷⁹ KNOPPEK, K. *Podmiotowe ograniczenia dowodu z zeznań świadków w procesie cywilnym*. 1. wyd. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 1985, p. 18. Prawo, nr 122. ISSN 0083-4262; and T. Demendecki in JAKUBECKI, J. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom I: Komentarz do art. 1 – 729*. 7. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 467. Komentarze Praktyczne. ISBN 978-83-8107-222-9.

⁸⁰ KACZMAREK, B. *Małoletni świadek w procesie cywilnym – zagadnienia wybrane*. *Przegląd Prawa i Administracji* [online]. 2009, nr 81, p. 58 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2957-2304. Available at: <https://wuw.pl/ppa/article/view/7157>.

⁸¹ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 431-432. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁸² ZIELIŃSKI, A. *Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1975, p. 97.

⁸³ LIPIŃSKI, K. Zezwolenie na zawarcie małżeństwa przez osobę małoletnią. *Nowe Prawo*. 1953, vol. 9, nr 4, p. 65. ISSN 0324-816X; J. Ignatowicz in PIETRZYKOWSKI, J. red. *Kodeks*

the person heard as a participant in the proceedings is to be that a hearing is, in principle, a right to which a participant in the proceedings is entitled, and is, therefore, immanently connected with his or her admission to the proceedings.⁸⁴

The opponents of this position take the view that the obligation to hear a certain category of persons in non-contentious proceedings (mainly in care cases) does not mean that they are granted the attribute of a participant in the proceedings.⁸⁵ This view seems to be justified, as the wording of the Article 515 *in fine* of the Code of Civil Procedure implies the possibility for the court to receive written explanations from persons who are not participants in the non-contentious proceedings.⁸⁶ In some provisions, the legislator explicitly indicates that the hearing refers to the participants of the proceedings (e.g. in the Article 514 § 1, Article 547, Article 554 § 2, Article 598¹⁸ § 2 of the Code of Civil Procedure), but in other provisions, which provide for the hearing of certain persons (e.g. Article 533, Article 561 § 3, Article 565 § 1, Articles 576, 582, 583 of the

rodzinny i opiekuńczy z komentarzem. 2. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1993, p. 751. ISBN 83-219-0641-9; *Resolution of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. I CO 26/55* [1955-08-26]. OSN 1956, no. 1, item 5, cited in ZIELIŃSKI, A. *Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1975, p. 97.

⁸⁴ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 99. ISBN 978-83-64321-36-8; SAWCZUK, M. Konstytucyjne idee prawa sądowego cywilnego. In: T. BOJARSKI, E. GDULEWICZ and J. SZREŃIAWSKI, red. *Konstytucyjny ustrój państwa: Księga jubileuszowa profesora Wiesława Skrzydły*. 1. wyd. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000, pp. 241-249. ISBN 83-227-1519-6; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 320. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁸⁵ IGNATOWICZ, J. Adam Zieliński – Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich. *Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1975*, s. 323. *Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego*. 1976, nr 4, p. 231. ISSN 0137-2777; ZIELIŃSKI, A. *Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1975, p. 97; J. Gudowski in ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz. Tom III: Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające*. 4. wyd. Warszawa: Lexis-Nexis, 2012, p. 195. ISBN 978-83-7806-249-3; A. Góra-Błaszczkowska in DOLECKI, H. and T. WIŚNIEWSKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom III: Artykuły 506 – 729*. 2. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2013. 584 p. Komentarz Lex. ISBN 978-83-264-4146-2, Article 510 of the Code of Civil Procedure, no. 2; and HAAK, H. *Władza rodzicielska: Komentarz*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 1995, p. 254. ISBN 83-85709-80-0.

⁸⁶ RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 153. ISBN 978-83-8107-767-5.

Code of Civil Procedure), the legislator does not explicitly indicate that it refers to the participants of the non-contentious proceedings.⁸⁷

It has rightly been stated in the established scholarly opinion that the hearing itself, as a procedural act of the court, does not result in the persons heard acquiring the status of a participant in the non-contentious proceedings, as the purpose of the hearing is to obtain relevant information on the circumstances of the case, and not to grant the subject concerned the status of a participant.⁸⁸ The hearing of a person, even if mandatory, does not prejudice the acquisition of the status of a participant in the non-contentious proceedings.⁸⁹ Indeed, a hearing, which is a specific means of obtaining knowledge of the facts in non-contentious proceedings, may be applied to both participants and third parties.⁹⁰

The hearing of the child under the Article 576 § 2 of the Code of Civil Procedure cannot, therefore, be equated with the hearing of the participant under the Article 514 § 1 of the Code of Civil Procedure.⁹¹ The hearing of the child under the Article 576 § 2 of the Code of Civil Procedure

⁸⁷ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 321. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁸⁸ RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, p. 156. ISBN 978-83-8107-767-5.

⁸⁹ RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, pp. 152-157. ISBN 978-83-8107-767-5.

⁹⁰ ZIELIŃSKI, A. *Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1975, p. 97; J. Gudowski in ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz. Tom III: Część pierwsza: Postępowanie rozpoznawcze. Część druga: Postępowanie zabezpieczające*. 3. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2009, p. 195. ISBN 978-83-7620-215-0; BRONIEWICZ, W. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 10. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2008, p. 327. ISBN 978-83-7334-972-8; MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach osobowych oraz rodzinnych* [online]. 1. wyd. Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2012, p. 52 [cit. 2025-08-01]. e-Monografie, nr 17. ISBN 978-83-61370-33-8. Available at: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/38826>; ZEDLER, F. *Sądy rodzinne: Wybrane zagadnienia organizacyjne i procesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1984, p. 94. ISBN 83-219-0223-5; SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001, p. 73. ISBN 83-88296-60-4; HAAK, H. *Ochrona prawna udzielana przez sąd opiekuńczy*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2002, p. 236. ISBN 83-7285-096-8; MARKIEWICZ, K. Dowodzenie w postępowaniu nieprocesowym. In: Ł. BŁASZCZAK, K. MARKIEWICZ and E. RUDKOWSKA-ZĄBCZYK, red. *Dowody w postępowaniu cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2010, p. 343. ISBN 978-83-255-1492-1; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 322. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁹¹ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 322. ISBN 978-83-8160-369-0.

serves the purpose of obtaining information by the court about the child's relationship with other participants in the proceedings, e.g. with the adopter, with the parents, with the potential guardian and their mutual understanding, and the degree of attachment.⁹² The hearing may, therefore, provide the court with information relevant to assessing whether, for example, the adoption itself and the type of adoption will be in the child's best interests, which is of decisive importance for determining whether the adoption can be decreed (Article 114(1) of the Family and Guardianship Code),⁹³ or how to determine the child's contact with the parents, or whether a person should be appointed the child's guardian.⁹⁴ Therefore, the court, when hearing the child, should take into account the child's position, even though it is not obliged to follow the child's opinion,⁹⁵ and should refer to it when deciding the case.⁹⁶ Indeed, hearing the child has the educational purpose of developing in the child such important qualities as a sense of co-responsibility for deciding his or her affairs, as well as showing him or her that he or she is not merely a passive object of the decision,⁹⁷ but a subject of the proceedings.⁹⁸

⁹² M. Rejdak in MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4, Article 514 of the Code of Civil Procedure, no. II 4; I. Kunicki in GÓRA-BŁASZCZYKOWSKA, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom I: Komentarz: Art. 1 – 729*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2013. 1642 p. ISBN 978-83-255-3885-9, Article 514 of the Code of Civil Procedure, no. 9; SOBKOWSKI, J. Istota prawa do wysłuchania przez sąd uczestnika postępowania nieprocesowego w RFN. In: A. MARCINIAK, red. *Symbolae Vitoldo Broniewicz dedicatae: Księga pamiątkowa ku czci Witolda Broniewicza*. 1. wyd. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1998, pp. 394-395. ISBN 83-7171-158-1; *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CSK 65/11* [2011-12-02]. LEX No. 1130174; and LUDWICZAK, L. *Ubezważnowolnienie w polskim systemie prawnym: Aspekty materialnoprawne i formalnoprawne*. 1. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2012, pp. 147-148. ISBN 978-83-7806-287-5.

⁹³ *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CSK 65/11* [2011-12-02]. LEX No. 1130174.

⁹⁴ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 415. ISBN 978-83-8160-369-0.

⁹⁵ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 76. ISBN 978-83-64321-36-8.

⁹⁶ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 111. ISBN 978-83-64321-36-8.

⁹⁷ ZIELIŃSKI, A. Uzyskanie przez opiekuna zezwolenia sądu opiekuńczego w ważniejszych sprawach. *Palestra*. 1989, vol. 33, nr 11-12, p. 50. ISSN 0031-0344.

⁹⁸ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, p. 17. ISBN 978-83-64321-36-8; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 415. ISBN 978-83-8160-369-0.

The function of a hearsay is similar to that of evidence (including witness evidence) in that it serves to gather the court's knowledge of the facts forming part of the factual basis of the case and, consequently, may determine the content of the decision.⁹⁹ It is not a means of evidence and must be distinguished from the examination of a witness, nor is it sanctioned by criminal liability for false testimony.¹⁰⁰ Hearing is defined in the doctrine as 'an auxiliary procedural institution of a technical-procedural nature, serving to obtain from the person heard the explanations and factual statements necessary for the court to decide the case.'¹⁰¹

In resolving the doubt as to what is the purpose of a hearing as a procedural action, the direct effect (i.e. learning about the participant's position and other circumstances relevant to the decision) and the principal effect, which is to make a decision (perform another action) that takes into account the relevant claims of the participants, are indicated. The heard participant is treated only as a source of information for the court about the facts of the case.¹⁰²

⁹⁹ MARKIEWICZ, K. Dowodzenie w postępowaniu nieprocesowym. In: Ł. BŁASZCZAK, K. MARKIEWICZ and E. RUDKOWSKA-ZĄBCZYK, red. *Dowody w postępowaniu cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2010, p. 342. ISBN 978-83-255-1492-1; and SŁYK, J. Aspekty prawne wysłuchania dziecka w postępowaniu cywilnym. *Dziecko Krzywdzone* [online]. 2015, vol. 14, nr 4, p. 23 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-3475. Available at: <https://dziecko.krzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/463>.

¹⁰⁰ SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001, p. 73. ISBN 83-88296-60-4.

¹⁰¹ MARKIEWICZ, K. Dowodzenie w postępowaniu nieprocesowym. In: Ł. BŁASZCZAK, K. MARKIEWICZ and E. RUDKOWSKA-ZĄBCZYK, red. *Dowody w postępowaniu cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2010, p. 342. ISBN 978-83-255-1492-1; and SŁYK, J. Aspekty prawne wysłuchania dziecka w postępowaniu cywilnym. *Dziecko Krzywdzone* [online]. 2015, vol. 14, nr 4, p. 24 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-3475. Available at: <https://dzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/463>.

¹⁰² SADOWSKA, J. Wysłuchanie przez sąd opiekunów małoletniego kandydata na dawcę szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej. *Rejent*. 2017, vol. 27, nr 8, pp. 33-48. ISSN 1230-669X; A. GÓRA-BŁASZCZYKOWSKA in DOLECKI, H. and T. WIŚNIEWSKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom III: Artykuły 506 – 729*. 2. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2013. 584 p. Komentarz Lex. ISBN 978-83-264-4146-2, Article 514 of the Code of Civil Procedure, no. 1; SOBKOWSKI, J. Istota prawa do wysłuchania przez sąd uczestnika postępowania nieprocesowego w RFN. In: A. MARCINIĄK, red. *Symbolae Vitoldo Broniewicz dedicatae: Księga pamiątkowa ku czci Witolda Broniewicza*. 1. wyd. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1998, pp. 394-395. ISBN 83-7171-158-1; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 413-414. ISBN 978-83-8160-369-0.

The hearing of participants in the proceedings is, therefore, not a measure of evidence,¹⁰³ unlike the hearing of a person who is not a participant in the proceedings, such as a witness.¹⁰⁴ In contrast to testimony as a witness, a hearing is not aimed at reporting facts, but at providing assessments.¹⁰⁵

In contrast to a trial in non-contentious proceedings, the hearing of a child takes place in family and guardianship matters concerning the person or property of the child. These are, therefore, both property and non-property cases.¹⁰⁶ By contrast, in cases heard in other types of non-contentious proceedings, the child shall be heard when he or she is a participant in the proceedings. The hearing of a participant in non-contentious proceedings is provided for in the general provision of the Article 514 § 1 of the Code of Civil Procedure and in special provisions, e.g. Article 547 of the Code of Civil Procedure (in cases of incapacitation), Article 561 § 3 of the Code of Civil Procedure (in cases for permission to marry a woman who is under 18 years of age).¹⁰⁷

Conclusions

In the Polish legal system, the participation of a child in non-contentious proceedings involves his or her appearance as a participant in the proceedings (an interested party and participant by virtue of the Article 510 of the Code of Civil Procedure, an applicant and a participant by operation of law) and his or her appearance as a witness or a person to be heard. This distinction is important because a child has different procedural roles (from the perspective of the children's procedural rights, their legal interest, their representation, and court's *ex officio* duties)

¹⁰³ CIEŚLIŃSKI, M. M. Wysłuchanie dziecka w procesie cywilnym (art. 216¹ k.p.c.). *Przegląd Sądowy*. 2012, nr 6, pp. 64 and 68. ISSN 0867-7255.

¹⁰⁴ FLAGA-GIERUSZYŃSKA, K. Prawo do wysłuchania w postępowaniu egzekucyjnym – wybrane zagadnienia. In: A. LASKOWSKA-HULISZ, J. MAY and M. MRÓWCZYŃSKI, red. *Honeste procedere: Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Lubińskiemu*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, pp. 577-586. ISBN 978-83-8124-199-1.

¹⁰⁵ CIEŚLIŃSKI, M. M. Wysłuchanie dziecka w procesie cywilnym (art. 216¹ k.p.c.). *Przegląd Sądowy*. 2012, nr 6, p. 68. ISSN 0867-7255.

¹⁰⁶ J. Gudowski in ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz: Tom IV: Postępowanie rozpoznawcze: Postępowanie zabezpieczające*. 5. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016. 824 p. ISBN 978-83-8092-158-0, Article 576 of the Code of Civil Procedure, no. 12; and CIEŚLIŃSKI, M. M. Wysłuchanie dziecka w procesie cywilnym (art. 216¹ k.p.c.). *Przegląd Sądowy*. 2012, nr 6, pp. 64-65. ISSN 0867-7255.

¹⁰⁷ BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, p. 411. ISBN 978-83-8160-369-0.

when participating in non-contentious proceedings than when involvement in them.

The Code of Civil Procedure uses precise criteria for becoming a participant in non-contentious proceedings. Children can only become participants in non-contentious proceedings if they are interested in the case and consequently participate in the proceedings or are summoned by the court to participate in the case.¹⁰⁸ A child does not become a party to proceedings by being heard in the case. The attribution to a child of the role of participant implies more than a hearing, as it gives the child (in particular with procedural capacity) the possibility to carry out in his or her

¹⁰⁸ BRONIEWICZ, W. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 10. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2008, pp. 327-329. ISBN 978-83-7334-972-8; I. Kunicki in BRONIEWICZ, W., A. MARCINIAK and I. KUNICKI. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 12. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016, p. 404. ISBN 978-83-8092-138-2; ZIELIŃSKI, A. *Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1975, p. 95; KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, pp. 102-103. ISBN 978-83-64321-36-8; SADOWSKA, J. Uczestnicy postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody przez sąd opiekuńczy na pobranie szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej od małoletniego. *Rejent*. 2016, vol. 26, nr 7, p. 103. ISSN 1230-669X; J. Studzińska in GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015, p. 141. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6; MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach osobowych oraz rodzinnych* [online]. 1. wyd. Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2012, p. 52 [cit. 2025-08-01]. e-Monografie, nr 17. ISBN 978-83-61370-33-8. Available at: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/38826>; RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, pp. 307-312. ISBN 978-83-8107-767-5; *Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CZP 63/97* [1997-12-16]. OSNC 1998, no. 6, item 108; DOLECKI, H. *Commentary to the Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CZP 63/97* [1997-12-16]. OSP 1999, no. 5, item 87; ŚWIDERSKA, M. Przemiany polskiego prawa rodzinnego w ostatnim dziesięcioleciu w świetle standardów międzynarodowych. *Studia Iuridica Toruniensia* [online]. 2002, vol. 2, p. 95 and following [cit. 2025-08-01]. ISSN 2391-7873. Available at: <https://doi.org/10.12775/sit.2002.006>; *Judgement of the Constitutional Tribunal of the Republic of Poland Ref. No. K 18/02* [2003-04-28]. OTK-A 2003, no. 4, item 32; *Judgement of the Constitutional Tribunal of the Republic of Poland Ref. No. K 16/10* [2011-10-11]. OTK-A 2011, no. 8, item 80; SMYCZYŃSKI, T. Prawa osobiste dziecka. In: A. ŁOPATKA, red. *Konwencja o prawach dziecka a prawo polskie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 1991, p. 106; and BORKOWSKA, K. Prawo dziecka do wypowiedzi a jego udział w postępowaniu cywilnym w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. *Dziecko Krzywdzone* [online]. 2011, vol. 10, nr 2, p. 32 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-3475. Available at: <https://dziekokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/438>.

own interest any procedural act, independently of the way in which other interested persons act.¹⁰⁹

The child's involvement in non-contentious proceedings, therefore, concerns not only situations where the child has a direct or indirect interest in the outcome of the proceedings, but also situations where he or she takes part in the proceedings because of a specific procedural role – that of a witness or a person to be heard. Thus, the child's involvement in the Polish non-contentious civil proceedings is broader than his or her participation in those proceedings.

References

- Act of 1 July 2005 on the Collection, Storage and Transplantation of Cells, Tissues and Organs* [2005-07-01]. Journal of Laws, 2023, item 1185, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów* [2005-07-01]. Dziennik Ustaw, 2023, poz. 1185 t.j.].
- Act of 28 November 2014 on Civil Status Records* [2014-11-28]. Journal of Laws, 2025, item 594, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego* [2014-11-28]. Dziennik Ustaw, 2025, poz. 594 t.j.].
- Act of 27 January 2022 on Passport Documents* [2022-01-27]. Journal of Laws, 2024, item 1063, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych* [2022-01-27]. Dziennik Ustaw, 2024, poz. 1063 t.j.].
- Act of 9 June 2022 on the Support and Resocialization of Minors* [2022-06-09]. Journal of Laws, 2024, item 978, consolidated text [in the Polish original *Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich* [2022-06-09]. Dziennik Ustaw, 2024, poz. 978 t.j.].
- BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019. 505 p. ISBN 978-83-8160-369-0.
- BORKOWSKA, K. *Prawo dziecka do wypowiedzi a jego udział w postępowaniu cywilnym w sprawach rodzinnych i opiekuńczych*. *Dziecko*

¹⁰⁹ KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015, pp. 117-123. ISBN 978-83-64321-36-8; and BODIO, J. *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, pp. 322-323. ISBN 978-83-8160-369-0.

Krzywdzone [online]. 2011, vol. 10, nr 2, pp. 27-34 [cit. 2025-08-01].
ISSN 2545-3475. Available at: <https://dziekokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/438>.

BRONIEWICZ, W. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 10. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2008. 513 p. ISBN 978-83-7334-972-8.

BRONIEWICZ, W., A. MARCINIAK and I. KUNICKI. *Postępowanie cywilne w zarysie*. 12. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016. 650 p. ISBN 978-83-8092-138-2.

CIEŚLIŃSKI, M. M. Wysłuchanie dziecka w procesie cywilnym (art. 216¹ k.p.c.). *Przegląd Sądowy*. 2012, nr 6, pp. 63-72. ISSN 0867-7255.

Civil Code of the Republic of Poland.

Code of Civil Procedure of the Republic of Poland.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II C 374/47 [1947-10-07]. OSN 1948, no. 2, item 48.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CR 195/62 [1963-02-16]. OSNCP 1964, no. 1, item 19.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II CZ 23/65 [1965-04-30]. OSNCP 1966, no. 2, item 24.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. II CZ 163/74 [1974-12-20]. LEX No. 7633.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CRN 218/82 [1983-01-12]. OSNC 1983, no. 8, item 124.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. IV PPZ 3/85 [1986-01-21]. LEX No. 8742.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CZP 63/97 [1997-12-16]. OSNC 1998, no. 6, item 108.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CSK 65/11 [2011-12-02]. LEX No. 1130174.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. V CZ 117/11 [2012-02-23]. OSNC-ZD 2013, no. C, item 54.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. V CZ 16/12 [2012-05-24]. LEX No. 1214623.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CZP 89/13 [2013-12-13]. OSP 2015, no. 1, item 2.

Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. IV CSK 379/15 [2015-11-19]. OSNC 2016, no. 11, item 130.

DOBRZAŃSKI, B. W sprawie wykładni art. 44 kodeksu postępowania niespornego. *Demokratyczny Przegląd Prawniczy*. 1948, vol. 4, nr 6, pp. 23-27. ISSN 0867-7247.

DOLECKI, H. and T. WIŚNIEWSKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom III: Artykuły 506 – 729*. 2. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2013. 584 p. Komentarz Lex. ISBN 978-83-264-4146-2.

DOLECKI, H. *Commentary to the Decision of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. III CZP 63/97 [1997-12-16]*. OSP 1999, no. 5, item 87.

DOLECKI, H. *Ingerencja sądu opiekuńczego w wykonywanie władzy rodzicielskiej*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1983. 163 p. ISBN 83-219-0218-9.

Draft of the Code of Civil Procedure of the Republic of Poland [1955].

DYDYK, B. Problematyka uczestnictwa w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia. *Ius Novum* [online]. 2008, vol. 2, nr 2, pp. 102-115 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-0271. Available at: <https://iusnovum.lazarski.pl/iusnovum/issue/view/6>.

ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz: Tom IV: Postępowanie rozpoznawcze: Postępowanie zabezpieczające*. 5. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016. 824 p. ISBN 978-83-8092-158-0.

ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz: Tom III: Postępowanie rozpoznawcze: Postępowanie zabezpieczające*. 4. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2012. 745 p. ISBN 978-83-7806-249-3.

ERECIŃSKI, T. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz: Tom III: Część pierwsza: Postępowanie rozpoznawcze: Część druga: Postępowanie zabezpieczające*. 3. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2009. 628 p. ISBN 978-83-7620-215-0.

Family and Guardianship Code of the Republic of Poland.

FLAGA-GIERUSZYŃSKA, K. Dziecko w procesie cywilnym. In: D. WALO-SZEK, red. *Encyklopedia Dzieciństwa* [online]. 1. wyd. Zielona Góra: Fundacja Edukacja-Demokracja-Rozwój, 2016-01-10 [cit. 2025-08-

- 01]. ISBN 978-83-942938-2-6. Available at: https://encyklopedia.dziecinstwa.pl/index.php?title=Dziecko_w_procesie_cywilnym.
- FLAGA-GIERUSZYŃSKA, K. Prawo do wysłuchania w postępowaniu egzekucyjnym – wybrane zagadnienia. In: A. LASKOWSKA-HULISZ, J. MAY and M. MRÓWCZYŃSKI, red. *Honeste procedere: Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Lubińskiemu*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017, pp. 577-586. ISBN 978-83-8124-199-1.
- FLEJSZAR, R. *Zasada dyspozycyjności w procesie cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 678 p. ISBN 978-83-255-8526-6.
- GAPSKA, E. and J. STUDZIŃSKA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2015. 803 p. Biblioteka Sądowa. ISBN 978-83-264-3484-6.
- GÓRA-BŁASZCZYKOWSKA, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom I: Komentarz: Art. 1 – 729*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2013. 1642 p. ISBN 978-83-255-3885-9.
- HAAK, H. *Ochrona prawna udzielana przez sąd opiekuńczy*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2002. 399 p. ISBN 83-7285-096-8.
- HAAK, H. *Przymusowe leczenie narkomanów*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 2000. 252 p. ISBN 83-7285-011-9.
- HAAK, H. *Władza rodzicielska: Komentarz*. 1. wyd. Toruń: TNOiK – Dom Organizatora, 1995. 273 p. ISBN 83-85709-80-0.
- HABERKO, J. and I. UHRYNOWSKA-TYSZKIEWICZ. *Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów: Komentarz*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2014. 371 p. ISBN 978-83-264-3261-3.
- HABERKO, J. Stosowanie technik wspomaganej medycznie prokreacji w celach niewyłącznie rodzicielskich. Problem „dziecka-lekarstwa”. *Medyczna Wokanda*. 2012, nr 4, pp. 31-43. ISSN 2081-4143.
- IGNATOWICZ, J. Adam Zieliński – Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich. Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1975, s. 323. *Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego*. 1976, nr 4, pp. 228-232. ISSN 0137-2777.
- JAGIEŁA, J. Skutki niewzięcia przez zainteresowanego udziału w postępowaniu nieprocesowym. *Państwo i Prawo*. 2014, vol. 69, nr 3, pp. 44-57. ISSN 0031-0980.

- JAKUBECKI, J. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom I: Komentarz do art. 1 – 729*. 7. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017. 1201 p. Komentarze Praktyczne. ISBN 978-83-8107-222-9.
- JAWORSKI, M. Uwagi do projektu Kodeksu Postępowania Niespornego księgi pierwszej. *Głos Sądownictwa*. 1937, vol. 9, nr 7-8, pp. 596-603.
- JODŁOWSKI, J., Z. RESICH, J. LAPIERRE and T. MISIUK-JODŁOWSKA. *Postępowanie cywilne*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 1997. 434 p. ISBN 83-86702-04-4.
- Judgement of the Constitutional Tribunal of the Republic of Poland Ref. No. K 18/02* [2003-04-28]. OTK-A 2003, no. 4, item 32.
- Judgement of the Constitutional Tribunal of the Republic of Poland Ref. No. K 16/10* [2011-10-11]. OTK-A 2011, no. 8, item 80.
- Judgement of the Court of Appeal in Warsaw Ref. No. I ACa 1034/97* [1998-03-05]. OSA 1999, no. 11-12, item 55.
- KACZMAREK, B. Małoletni świadek w procesie cywilnym – zagadnienia wybrane. *Przegląd Prawa i Administracji* [online]. 2009, nr 81, pp. 49-64 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2957-2304. Available at: <https://wuwr.pl/ppa/article/view/7157>.
- KALLAUS, A. *Udział osoby małoletniej w postępowaniu opiekuńczym*. 1. wyd. Poznań: Ars boni et aequi, 2015. 443 p. ISBN 978-83-64321-36-8.
- KALLAUS, A. Zezwolenia na udzielenie pacjentowi niezdolnemu do świadomego wyrażenia zgody świadczeń zdrowotnych w warunkach zakładu opiekuńczo-leczniczego. *Prawo i Medycyna*. 2014, vol. 16, nr 3-4, pp. 107-117. ISSN 1506-8757.
- KLIMKOWICZ, J. Uczestnictwo w charakterze wnioskodawcy w postępowaniu nieprocesowym. *Państwo i Prawo*. 1977, vol. 32, nr 1, pp. 99-112. ISSN 0031-0980.
- KNOPPEK, K. *Podmiotowe ograniczenia dowodu z zeznań świadków w procesie cywilnym*. 1. wyd. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 1985. 72 p. Prawo, nr 122. ISSN 0083-4262.
- KORZAN, K. *Postępowanie nieprocesowe*. 2. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2004. 536 p. ISBN 83-7110-809-5.

- KRZYSIAK, A. Ochrona dobra dziecka w postępowaniu cywilnym – uprawnienia i obowiązki dotyczące małoletniego w postępowaniu nieprocesowym. *Ars Iuridica* [online]. 2023, vol. 23, nr 2, pp. 97-110 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2956-6800. Available at: <https://doi.org/10.17951/szn.2023.23.2.97-110>.
- LIPIŃSKA, J. *Postępowanie w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dzieckiem*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2024. 364 p. ISBN 978-83-8356-604-7.
- LIPIŃSKI, K. Zezwolenie na zawarcie małżeństwa przez osobę małoletnią. *Nowe Prawo*. 1953, vol. 9, nr 4, p. 63 and following. ISSN 0324-816X.
- LUBIŃSKI, K. *Postępowanie o ubezwłasnowolnienie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1979. 220 p. ISBN 83-219-0004-6.
- LUDWICZAK, L. *Ubezwłasnowolnienie w polskim systemie prawnym: Aspekty materialnoprawne i formalnoprawne*. 1. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2012. 199 p. ISBN 978-83-7806-287-5.
- MADAJ, S. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach małżeńskich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1978. 182 p.
- MĄDRZAK, H. red. *Postępowanie cywilne*. 4. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2003. 455 p. ISBN 83-7247-720-5.
- MANOWSKA, M. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 2. wyd. Warszawa: LexisNexis, 2013. 1886 p. ISBN 978-83-7806-975-1.
- MARCINIAK, A. and K. PIASECKI, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz: Art. 367 – 729*. 7. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2016. 1260 p. ISBN 978-83-255-8108-4.
- MARKIEWICZ, K. Dowodzenie w postępowaniu nieprocesowym. In: Ł. BŁASZCZAK, K. MARKIEWICZ and E. RUDKOWSKA-ZĄBCZYK, red. *Dowody w postępowaniu cywilnym*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2010. 672 p. ISBN 978-83-255-1492-1.
- MARKIEWICZ, K. *Postępowanie w sprawach depozytowych*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2007. 397 p. ISBN 978-83-7526-223-0.
- MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. *Postępowanie nieprocesowe w sprawach osobowych oraz rodzinnych* [online]. 1. wyd. Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2012. 359 p. [cit. 2025-08-01]. e-Monografie, nr 17. ISBN 978-83-61370-33-8. Available at: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/38826>.

- MARZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz* [online]. 25. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2019. 1217 p. [cit. 2025-08-01]. Available at: <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi3damrugeydcmi>.
- MARZAŁKOWSKA-KRZEŚ, E. Rozdział 12. Postępowanie rejestrowe. In: T. WIŚNIEWSKI, red. *Postępowanie sądowe w sprawach cywilnych z udziałem przedsiębiorców*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2013, pp. 581-665. System Prawa Handlowego, t. 7. ISBN 978-83-255-5271-8.
- MIĄCZYŃSKI, A. Z rozważań nad istotą i funkcją orzeczeń nieprocesowych. In: H. MĄDRZAK, red. *Zbiór rozpraw z zakresu postępowania cywilnego*. 1. wyd. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990. 236 p. Acta Universitatis Wratislaviensis: Prawo, nr 170. ISSN 0524-4544.
- MICHNIK, A. *Postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2009. 315 p. ISBN 978-83-7601-633-7.
- MULARSKI, K. Problematyka przeszczepu od małoletniego żywego dawcy. *Państwo i Prawo*. 2013, vol. 68, nr 7, pp. 54-67. ISSN 0031-0980.
- PEIPER, L. *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego i przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego: Wraz z ustawami i rozporządzeniami dodatkowymi, tudzież z umowami międzynarodowymi: Część pierwsza: Tom I: Art. 1 – 392*. 1. wyd. Kraków: Leon Frommer, 1934. 812 p.
- PIASECKI, K. and A. MARCINIAK, red. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom III: Postępowanie nieprocesowe, w razie zaginięcia lub zniszczenia akt, zabezpieczające i egzekucyjne: Komentarz do artykułów 506 – 1088*. 5. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012. 1637 p. ISBN 978-83-255-4025-8.
- PIETRZYKOWSKI, J. red. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem*. 2. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1993. 818 p. ISBN 83-219-0641-9.
- RESICH, Z. red. *System prawa procesowego cywilnego: Tom II: Postępowanie rozpoznawcze przed sądami pierwszej instancji*. 1. wyd. Wrocław; Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1987. 794 p. ISBN 83-04-02514-0.

Resolution of the Supreme Court of the Republic of Poland Ref. No. I CO 26/55 [1955-08-26]. OSN 1956, no. 1, item 5.

RYLSKI, P. *Uczestnik postępowania nieprocesowego: Zagadnienia konstrukcyjne*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017. 439 p. ISBN 978-83-8107-767-5.

RYLSKI, P. Udział osób trzecich w procesie cywilnym – perspektywa kodyfikacyjna. In: K. MARKIEWICZ and A. TORBUS, red. *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego*. 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2014, pp. 103-154. ISBN 978-83-255-6224-3.

SADOWSKA, J. Uczestnicy postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody przez sąd opiekuńczy na pobranie szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej od małoletniego. *Rejent*. 2016, vol. 26, nr 7, pp. 88-113. ISSN 1230-669X.

SADOWSKA, J. Wysłuchanie przez sąd opiekuńczy małoletniego kandydata na dawcę szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej. *Rejent*. 2017, vol. 27, nr 8, pp. 33-48. ISSN 1230-669X.

SAWCZUK, M. Konstytucyjne idee prawa sądowego cywilnego. In: T. BOJARSKI, E. GDULEWICZ and J. SZRENIAWSKI, red. *Konstytucyjny ustrój państwa: Księga jubileuszowa profesora Wiesława Skrzydły*. 1. wyd. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000, pp. 241-249. ISBN 83-227-1519-6.

SIEDLECKI, W. and Z. ŚWIEBODA. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2001. 264 p. ISBN 83-88296-60-4.

SIEDLECKI, W. *Postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 1988. 267 p. ISBN 83-01-08478-2.

SŁYK, J. Aspekty prawne wysłuchania dziecka w postępowaniu cywilnym. *Dziecko Krzywdzone* [online]. 2015, vol. 14, nr 4, pp. 9-31 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2545-3475. Available at: <https://dziekokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/463>.

SMYCZYŃSKI, T. Prawa osobiste dziecka. In: A. ŁOPATKA, red. *Konwencja o prawach dziecka a prawo polskie*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 1991. 190 p.

SOBKOWSKI, J. Istota prawa do wysłuchania przez sąd uczestnika postępowania nieprocesowego w RFN. In: A. MARCINIAK, red. *Symbolae*

Vitoldo Broniewicz dedicatae: Księga pamiątkowa ku czci Witolda Broniewicza. 1. wyd. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1998. 502 p. ISBN 83-7171-158-1.

STEMPNIAK, A. *Autonomia i integracja postępowań działowych w prawie polskim.* 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2017. 713 p. ISBN 978-83-255-9095-6.

STEMPNIAK, A. *Postępowanie o dział spadku.* 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2006. 461 p. Prawo Sądowe. ISBN 83-7483-026-3.

STUDZIŃSKA, J. *Interwencja uboczna w procesie cywilnym.* 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2018. 444 p. ISBN 978-83-8158-143-1.

STUDZIŃSKA, J. Środki i skuteczność ochrony osób trzecich w postępowaniu cywilnym. In: K. FLAGA-GIERUSZYŃSKA and A. KLICH, red. *Współczesne problemy postępowania cywilnego: Zbiór studiów.* 1. wyd. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2015, pp. 87-120. ISBN 978-83-8019-143-3.

ŚWIDERSKA, M. Przemiany polskiego prawa rodzinnego w ostatnim dziesięcioleciu w świetle standardów międzynarodowych. *Studia Iuridica Toruniensia* [online]. 2002, vol. 2, pp. 95-113 [cit. 2025-08-01]. ISSN 2391-7873. Available at: <https://doi.org/10.12775/sit.2002.006>.

TUREK, A. and J. TUREK. Czynności „nieprocesowe” sądu w sprawach rodzinnych. *Palestra* [online]. 2008, vol. 53, nr 7-8, pp. 73-84 [cit. 2025-08-01]. ISSN 0031-0344. Available at: <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/7-8-2008>.

TUREK, A. and J. TUREK. Rozpoznawanie spraw rodzinnych w postępowaniu nieprocesowym. In: T. GUZ, M. R. PAŁUBSKA and M. KUĆ, red. *Księga Pamiątkowa: Z okazji 10-lecia Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim.* 1. wyd. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2006, pp. 223-236. ISBN 83-7306-291-2.

TYLIŃSKI, G. *Księga II: Postępowanie nieprocesowe: Komentarz.* 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowo-Prawnicze AD Exemplum, 2017. 268 p. ISBN 978-83-944517-5-2.

ULIASZ, M. *Kodeks postępowania cywilnego: Tom II: Komentarz do artykułów 506 – 1217.* 1. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007. 832 p. ISBN 978-83-7483-615-9.

- WARZOCHA, E. *Cofnięcie powództwa oraz wniosku wszczynającego postępowanie nieprocesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1977. 136 p.
- WAŚKOWSKI, E. Istota czynności procesowych. *Polski Proces Cywilny*. 1937, nr 24, p. 737 and following. ISSN 2082-1743.
- WYBRAŃCZYK, D. *Sytuacja prawna małoletniego dziecka rozwodzących się rodziców*. 1. wyd. Warszawa: Wolters Kluwer, 2022. 552 p. ISBN 978-83-8246-981-3.
- ZEDLER, F. *Sądy rodzinne: Wybrane zagadnienia organizacyjne i procesowe*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1984. 179 p. ISBN 83-219-0223-5.
- ZIELIŃSKI, A. *Postępowanie cywilne: Kompendium*. 13. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012. 465 p. ISBN 978-83-255-3154-6.
- ZIELIŃSKI, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 6. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2012. 1743 p. ISBN 978-83-255-3796-8.
- ZIELIŃSKI, A. red. *Kodeks postępowania cywilnego: Komentarz*. 9. wyd. Warszawa: C. H. Beck, 2017. 1862 p. ISBN 978-83-255-9097-0.
- ZIELIŃSKI, A. *Sądownictwo opiekuńcze w sprawach małoletnich*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1975. 322 p.
- ZIELIŃSKI, A. Uzyskanie przez opiekuna zezwolenia sądu opiekuńczego w ważniejszych sprawach. *Palestra*. 1989, vol. 33, nr 11-12, pp. 43-52. ISSN 0031-0344.

Assoc. Prof. Dr Habil. Joanna Bodio, PhD

Faculty of Law and Administration
Maria Curie-Skłodowska University
Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5
20-031 Lublin
Poland

joanna.bodio@mail.umcs.pl

 <https://orcid.org/0000-0003-0428-7267>

Účast laických přísedících v pracovněprávních sporech: česká a německá právní tradice v historickém kontextu¹

Participation of Lay Judges in Labour Disputes: Czech and German Legal Traditions in Historical Context

Renata Špatenková

Abstract: *The historical development of lay judges represents a distinctive chapter in the history of the judiciary, reflecting legal and institutional changes as well as broader political and ideological trends. For decades, it was a characteristic feature of the decision-making in labour law disputes in both the Czech Republic and the Federal Republic of Germany, symbolising an effort to involve practitioners in the judicial process – individuals bringing both life experience and professional expertise from the world of work. While Germany has preserved and further developed the model of honorary judges, the Czech Republic has abolished it. This paper examines the historical evolution, legal foundations, and changing significance of lay participation in labour courts from a comparative perspective and asks whether their abolition in the Czech Republic signals a retreat from values historically embodied by this institution – namely, connecting the judiciary with society, emphasising practical experience, and protecting socially disadvantaged litigants.*

Key Words: *Labour Law; Civil Judiciary; Labour Court System; Lay Judges and Their Historical Development; Labour Dispute; People's Judges; Honorary Judges; Federal Republic of Germany; the Czech Republic.*

Abstrakt: *Historický vývoj institutu laických přísedících představuje specifickou kapitolu dějin soudnictví, odrážející právní i institucionální změny a širší politické a ideologické tendence. Po desetiletí byl charakteristickým prvkem rozhodování v pracovněprávních sporech v České republice i Spolkové republice Německo, symbolizujícím snahu zapojit do soudního rozhodování zástupce praxe – osoby s životními i profesními zkušenostmi ze svě-*

¹ Příspěvek byl zpracován v rámci řešení interního projektu Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni č. SGS-2023-012 s názvem „Právo v běhu času 4“.

ta práce. Zatímco Německo model čestných soudců zachovalo a rozvíjí, Česká republika jej zrušila. Příspěvek sleduje historický vývoj, právní zakotvení a proměny významu účasti laických přísedících v pracovním soudnictví v komparativní perspektivě a klade si otázku, zda jejich zrušení nepředstavuje rezignaci na propojení justice se společností, důraz na praktickou zkušenosť a ochranu sociálně slabších účastníků sporu.

Klíčová slova: Pracovní právo; civilní soudnictví; systém pracovních soudů; přísedící a jejich historický vývoj; pracovní spor; soudci z lidu; čestní soudci; Spolková republika Německo; Česká republika.

Úvod

Účast laických přísedících na rozhodování soudních sporů představuje významný prvek právních systémů, které usilují o otevřenost, důvěru veřejnosti a zakotvení spravedlnosti nejen v právních normách, ale i v životní realitě. Zvláště v oblasti pracovního práva, jež je citlivá na sociální kontext a vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, se tento prvek dlouhodobě jeví jako smysluplný, což dokládá i jeho obliba v rámci Evropy.² Ačkoliv se v českém právním prostředí stal institut přísedících tradiční součástí rozhodování pracovněprávních sporů,³ s účinností od 1. ledna 2025 došlo k jeho zrušení.⁴ V Německu, naopak, institut *Ehrenamtlicher Richter*, tedy tzv. čestných soudců, nejen dodnes přetrvával, ale stal se integrální a funkční součástí systému pracovního soudnictví, kde zaujímá významné postavení.⁵ Tento kontrast vybízí k hlubšímu srovnání.

Zatímco německý model laické participace zůstává stabilní a dlouhodobě osvědčenou součástí pracovního soudnictví, český zákonodárce

² Laičtí přísedící se účastní na rozhodování o pracovněprávních věcech například v Rakousku, v Německu, ve Velké Británii, na Slovensku, ve Slovinsku, v Portugalsku, ve Španělsku, v Itálii nebo ve Francii.

³ Srovnej například historický exkurz k fungování pracovních soudů za první republiky v TOMŠEJ, J. K postavení přísedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHR, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 96. ISBN 978-80-7676-875-8.

⁴ Zákonem č. 319/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, došlo ke značnému omezení institutu laických přísedících v civilním i trestním soudnictví. V pracovněprávních sporech s účinností od 1. 1. 2025 prvek laických přísedících zcela vymizel.

⁵ BADER, P. § 20 Berufung der ehrenamtlichen Richter. In: P. BADER, M. CREUTZFELDT a H.-W. FRIEDRICH. *ArbGG: Kommentar zum Arbeitsgerichtsgesetz*. 5. Aufl. Köln: Luchterland, 2008, s. 280. ISBN 978-3-472-07011-5.

zvolil opačnou cestu, jejíž legislativní proces byl provázen nemalou kontroverzí. Plánované zrušení institutu přísedících v České republice vyvolalo rozsáhlou odbornou diskusi a narazilo i na politický odpor, kdy prezident Petr Pavel předložený návrh úpravy zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (dále jen „ZSS“), vetoval. Prezident Petr Pavel, mimo jiné, uvedl, že: *„Zrušení laických přísedících v soudních senátech v tak velkém rozsahu, a to i v trestních kauzách na okresních soudech, měla předcházet důkladnější analýza [a že] přijetí tak důležité změny v soudnictví jako jedním z pilířů demokracie měla předcházet podrobná politická debata, tak, aby předloha měla větší oporu i v hlasech opozice.“*⁶ Poslanecká sněmovna však prezidentovo veto přehlasovala.⁷

Kritici přijaté novely ZSS upozorňují, že zrušením účasti laických přísedících jsou oslabeny prvky participace a životní zkušenosti, které přísedící přinášeli do rozhodování. Pro pracovní právo, které se často dotýká zásadních (místy až existenčních) otázek zaměstnanců, může být tento aspekt zvláště palčivý. Novela ZSS byla přijata navzdory vetu prezidenta České republiky i navzdory nepřesvědčivosti argumentace, která zrušení doprovázela.⁸ Stan Boháčik Bittner již před přijetím novely ZSS uvedl, že zrušení institutu přísedících je pouze alibistický politický krok, přinášející řešení nejsnadnější, nikoliv však nejprospěšnější pro kvalitu soudního rozhodování, ani pro posílení důvěry veřejnosti ve spravedlnost soudního systému.⁹ Klára Fraňková po přijetí novely ZSS upozorňuje, že důsledkem zrušení institutu přísedících může být oslabení důvěry občanů v právo, v demokratické instituce státu, a to právě z důvodu nedostateč-

⁶ Pavel vetoval novelu, která by omezila přísedící v rozhodování soudů. In: *Právní prostor* [online]. 2024-09-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/pavel-vetoval-novelu-ktera-omezila-prisedici-v-rozhodovani-soudu>.

⁷ Sněmovna přehlasovala veto prezidenta, přísedící u soudů budou výrazně omezeni. In: *Česká justice* [online]. 2024-10-22 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2024/10/snemovna-prehlasovala-veto-prezidenta-prisedici-u-soudu-budou-vyrazne-omezeni/>.

⁸ K argumentaci obsažené v důvodové zprávě k návrhu změnového zákona (Sněmovní tisk 598/0: Novela zákona o soudech a soudcích – EU. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2023-12-13 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=598&CT1=0>) blíže v MORÁVEK, J. Budoucnost pracovního soudnictví v České republice. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2024, roč. 12, č. 4, s. 75-94 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1339-5467. Dostupné z: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2024/12/4/75-94>.

⁹ BOHAČIK BITTNER, S. Zamyšlení nad budoucností pracovního soudnictví. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Za novelou, před novelou....* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 95. ISBN 978-80-7676-949-6.

ného uvážení této radikální změny, a poukazuje na skutečnost, že samotní přísedící nerozuměli, proč by měla být jejich funkce zrušena.¹⁰ Praktické i symbolické dopady budou, dle našeho názoru, ještě řadu let předmětem odborné diskuse v právnické obci i mezi širší veřejností.

Cílem tohoto příspěvku je představit a zhodnotit historický vývoj a právní zakotvení a postavení laických přísedících v pracovním soudnictví České republiky a Spolkové republiky Německo. Zvláštní důraz bude kladen na proměny v čase a hodnotové základy obou systémů. Zatímco český právní řád se v posledních letech odklání od laické participace ve prospěch profesionalizace a efektivity, německý model ukazuje, že účast laiků může být stabilní a respektovanou součástí demokratického soudnictví. V historickém kontextu obou států tak lze sledovat dvě odlišné cesty – jednu směřující ke koncentraci odbornosti, druhou ke kombinaci odbornosti a zkušeností z praxe.

Tento příspěvek nezamýšlí poskytnout komplexní historický výklad daného institutu, pokusíme se však nastínit jeho klíčové vývojové momenty a souvislosti, které mají význam pro pochopení jeho současné podoby, směřování a odlišného postavení v českém a německém právním prostředí.

1 Kořeny laické participace v soudnictví na území České republiky

Ačkoli se s pojmem „přísedící“ můžeme setkat již před staletími, a to například ve 14. století v souvislosti se zemskými kmety působícími při zemských soudech,¹¹ nelze jej bez dalšího ztotožnit s významem, jaký tomuto institutu přikládáme v moderním právním státě a jaký budeme tomuto pojmu přikládat v rámci našeho příspěvku. Lze totiž říci, že na samém prapočátku bylo soudnictví vykonáváno vlastně výhradně laiky.¹² Například ve starogermánské společnosti bylo soudnictví vykonáváno lidovým shromážděním, jehož jednání řídila šlechta.¹³ Teprve až s profe-

¹⁰ FRAŇKOVÁ, K. Přínos, nebo přítěž civilního soudnictví? Ohlédnutí se za účastí přísedících při soudním rozhodování. In: *ASPI* [online]. 2025-03-24 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/354531/1/2>.

¹¹ SCHELLE, K. a J. BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2018-03-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/273/1/2>, bod 2.3.1.

¹² KLÍMA, J. *Nejstarší zákony lidstva: Chammurapi a jeho předchůdci*. 1. vyd. Praha: Academia, 1979, s. 183.

¹³ SELTENREICH, R. et al. *Dějiny evropského kontinentálního práva*. 2. dopln. vyd. Praha: Linde, 2004, s. 128. ISBN 80-7201-490-0.

sionalizací soudnictví, tedy s oddělením soudní moci od správních a stavovské sféry, s kodifikací procesních pravidel a s ustavením nezávislého, právně vzdělaného soudce jako základního subjektu rozhodovacího procesu získává institut přisedících své skutečné kontury. Smyslem moderního pojetí přisedících je doplnit odborný právní pohled soudce o zkušenost a perspektivu laika – člověka, který není součástí profesionální justiční struktury. Pokud však v určitém historickém období soudce sám nebyl v pravém slova smyslu profesionálem, nýbrž byl představitelem stavovského nebo mocenského aparátu, nelze hovořit o „přisedícím“ jakožto o korektivu či doplňku profesionálního soudního úsudku.

Participaci neprofesionálních osob na rozhodovací činnosti soudů lze vystopovat v době habsburské monarchie, kde se uplatňovaly především porotní soudy v trestních věcech.¹⁴ Až do poloviny 19. století byla justice charakteristická výraznou byrokratizací a nedostatkem transparentnosti, což podkopávalo důvěru ve spravedlivé rozhodování.¹⁵ Proto se zavedení porot v trestních věcech stalo jedním z klíčových požadavků politických programů během protifeudální revoluce a při utváření občanské společnosti.¹⁶ Porotní soudnictví má v tomto ohledu pozoruhodnou a proměnlivou historii – představovalo nejen nástroj větší demokratizace trestního řízení, ale zároveň zrcadlilo napětí mezi ideály občanské participace a snahou státu o kontrolu nad výkonem spravedlnosti.¹⁷

V rámci civilního soudnictví lze uvést, že již v revolučním roce 1848¹⁸ a v následném období příprav nové soudní organizace byla účast laiků na

¹⁴ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v trestním soudnictví v českých zemích. In: *AS-PI* [online]. 2018-03-19 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/244394/1/2>.

¹⁵ PROUZA, D. a M. HÁJEK. Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přisedící ano či ne?. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 7, s. 201. ISSN 1213-5313.

¹⁶ ADAMOVÁ, K., B. RIEGROVÁ, P. SKŘEJPKOVÁ, L. SOUKUP a J. ŠOUŠA. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2005, s. 102. ISBN 80-86920-07-0.

¹⁷ Srovnej BALÍK, S. K tradici porotního soudnictví v českých zemích. *Historický obzor*. 1994, roč. 5, č. 1, s. 13-16. ISSN 1210-6097 nebo MOC, P. Porotní soudnictví v českých zemích v 2. polovině 19. století. In: L. VOJÁČEK, P. SALÁK a J. VALDHANS, eds. *Dny práva 2013 – Days of Law 2013: Část VII. Soudy a soudnictví v historickém kontextu* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2014, s. 192-204 [cit. 2025-07-14]. Acta Universitatis Brunensis: Iuridica, no. 475. ISBN 978-80-210-6814-8. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2013/07_Soudy_a_soudnictvi_v_historickem_kontextu.pdf.

¹⁸ Rok 1848 znamenal důležitý přelom pro vývoj soudnictví. Počal se zde proces vrcholící zejména v období tzv. bachovského absolutismu, tedy v padesátých letech 19. století, kdy se začaly krystalizovat základy moderní soudní soustavy. Více v SCHELLEOVÁ, I. a K.

výkonu soudní moci rovněž vnímána jako jeden z klíčových prvků moderního a demokratického soudnictví.¹⁹ Laická účast byla chápána nejen jako výraz důvěry veřejnosti v soudní instituce, ale také jako prostředek k větší transparentnosti a legitimaci soudního rozhodování v nově se formujícím právním státě.²⁰

Původně se však jednalo pouze o tzv. soudnictví kausální, tedy řízení ve věcech obchodních a horních, a to u sborových soudů první stolice.²¹ Pro tato řízení nebyly zřizovány samostatné soudy, ale pouze specializované senáty těchto soudů, které představovaly druhý organizační článek soustavy řádných soudů (prvním článkem byly okresní soudy). Vedle tří profesionálních soudců zasedal také jeden „odborný soudce-laik“. ²² V polovině roku 1855 byly zemské soudy přeměněny na soudy krajské (označení „zemské“ si ponechaly pouze soudy v Praze, Brně a Opavě), avšak účast odborných soudců-laiků v horních a obchodních senátech těchto soudů zůstala zachována. Od 1. ledna 1898 byly horní a obchodní senáty krajských soudů zúženy na tříčlenné složení (dva profesionální soudci a jeden odborný soudce-laik), a tento model převzala po roce 1918 pro Čechy, Moravu a Slezsko také Československá republika. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi se odborní soudci-laikové neuplatňovali.²³

K řešení sporů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, zejména o mzdu, rozvázání pracovního poměru či náhradu při propuštění, byly v roce

SCHELLE, et al. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, s. 32. ISBN 80-86432-65-3.

¹⁹ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

²⁰ KÜHN, Z. Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?. In: *Jiné právo* [online]. 2008-10-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html>.

²¹ Tito tzv. „odborní přísedící“ byli povinni účastnit se všech jednání, při nichž zasedali. Hlasovali vždy jako první. Jednalo se o čestnou funkci. Proto měli právo pouze na náhradu výloh spojených s jejím výkonem. Srovnej KUKLÍK, J. et al. *Vývoj československého práva 1945 – 1989*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009, s. 140-142. ISBN 978-80-7201-741-6.

²² PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

²³ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

1869 zřízeny pracovní živnostenské soudy.²⁴ Jejich první úpravu nalezneme v zákoně ze dne 14. 5. 1869, č. 63 ř. z., o zřizování soudů živnostenských. Byly to mimořádné soudy s paritním zastoupením přísedících z řad zaměstnavatelů a zaměstnanců, přičemž rozhodovaly v pětičlenných senátech vedených profesionálním soudcem. Živnostenské soudy nicméně pokrývaly pouze určitou omezenou výšeč sporů a byly zřizovány fakultativně pro tovární podniky.²⁵ Nová právní úprava z roku 1896 zavedla tříčlenné senáty a umožnila stranám vzdát se účasti přísedících, kdy rozhodoval pouze profesionální soudce.²⁶

Pružné živnostenské soudy, u nichž vedle profesionálních soudců působili také laičtí přísedící, byly ve svém účinku omezeny úzkým rozsahem působnosti – jejich rozhodovací činnost se totiž soustředila pouze na větší průmyslová centra.²⁷ Do roku 1910 řešily pracovní spory i obchodní soudy, nicméně následně došlo zákonem o obchodních pomocnících č. 20/1910 ř. z. k vyloučení obchodních soudů z řešení pracovněprávních sporů a, naopak, k rozšíření živnostenských soudů. Pravomoc živnostenských soudů nebyla po většinu jejich existence výlučná, neboť představovaly spíše alternativní možnost řešení pracovněprávních sporů.²⁸ Strany se mohly podle vlastní volby obrátit buď na živnostenský soud, nebo na soud obecný, který navíc fungoval i jako instančně vyšší orgán pro přezkum rozhodnutí živnostenských soudů. Pracovní spory mohly být také fakultativně řešeny formou smířčího řízení v zájmových organizacích.²⁹

²⁴ SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, s. 565-566. ISBN 978-80-7380-748-1.

²⁵ KOSTEČKA, J. Pracovní soudnictví – ano či ne?. *Právník*. 1995, roč. 134, č. 4, s. 372. ISSN 0231-6625.

²⁶ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

²⁷ SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, s. 566. ISBN 978-80-7380-748-1.

²⁸ PICHRT, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 21, s. 726. ISSN 1210-6410.

²⁹ Více k historickému vývoji vybraných způsobů řešení pracovněprávních sporů v PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2>, 2. kapitola, III. část.

2 Proměny institutu přísedících od první republiky po současnost

Pracovní právo se jako samostatné právní odvětví vyprofilovalo až ve 20. století.³⁰ Tento vývoj souvisel s industrializací, rostoucím významem závislé práce a potřebou chránit zaměstnance jako slabší stranu pracovního vztahu, což mohlo ovlivnit potřeby v oblasti organizace pracovního soudnictví, a tudíž i postavení laických přísedících. Rovněž důsledky první světové války představovaly významný impuls pro další vývoj pracovního práva a zásadně ovlivnily diskuse o potřebě vytvořit účinnější mechanismy pro řešení pracovních sporů.³¹ Válečný konflikt a jeho socioekonomické následky vedly k zásadním změnám na trhu práce, včetně zvýšeného napětí mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, což se projevovalo častějšími spory o pracovní podmínky, mzdy a jistoty zaměstnání.³² Tyto okolnosti posílily požadavky na institucionalizaci pracovníprávních vztahů a zavedení specializovaných soudních a správních orgánů, které by byly schopny rychle a spravedlivě rozhodovat spory vznikající z pracovního poměru. Československá republika nakonec převzala živnostenské soudy³³ a od roku 1932 je nahradila pracovními soudy s výlučnou příslušností pro spory z pracovních, služebních a učebních poměrů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli.³⁴ Jedním z důvodů byla právě i snaha pro zavedení speciálního soudnictví též na Slovensku a Podkarpatské Rusi.³⁵ Senáty těchto soudů byly složeny z předsedy (nebo jeho náměstka) a ze dvou přísedících – po jednom ze skupiny zaměstnavatelů

³⁰ VOJÁČEK, L., J. TAUCHEN a D. KOLUMBER. *České právní dějiny do roku 1989*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Katedra dějin státu a práva, 2024, s. 186. ISBN 978-80-280-0517-7.

³¹ SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, s. 565. ISBN 978-80-7380-748-1.

³² V revoluční demokratické atmosféře roku 1918 se například zrodil zákon o osmihodinové pracovní době, jehož název odrážel dlouhodobý požadavek odborů a symbol jejich snah z přelomu století – zavedení osmihodinové pracovní doby se zachováním výše původní mzdy. VOJÁČEK, L., J. TAUCHEN a D. KOLUMBER. *České právní dějiny do roku 1989*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Katedra dějin státu a práva, 2024, s. 189. ISBN 978-80-280-0517-7.

³³ Pracovníprávní zákonodárství bylo recipované z habsburské monarchie na základě ustanovení § 2. *Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého*.

³⁴ Národní shromáždění schválilo *Zákon č. 131/1931 Sb. z. a n., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech)*, na základě kterého se ustavily pracovní soudy a pracovníprávní oddělení okresních soudů.

³⁵ PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovníprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2>, 2. kapitola, III. část.

i ze skupiny zaměstnanců.³⁶ Přisedící vybíral předseda pracovního soudu tak, aby náleželi k témuž, a není-li to možno, alespoň k podobnému povolání, jako byly sporné strany.³⁷ Výkon funkce přisedícího u soudu byl považován za omluvenou překážku v práci. Zaměstnavatelé byli povinni umožnit zaměstnancům, kteří jako přisedící vykonávali svou funkci, účast na soudním jednání. Podle tehdejší právní úpravy byli zaměstnanci vykonávající funkci přisedícího chráněni před výpovědí z pracovního poměru, a to právě z důvodu výkonu této funkce.³⁸ Za pozornost stojí i poznámka Milana Pelikána, že o případném sporu týkajícím se rozvázání pracovního poměru rozhodoval právě ten soud, u něhož byl dotyčný přisedící ustanoven.³⁹ Bez zajímavosti není ani skutečnost, že strany sporu mohly uplatnit své procesní právo a vzdát se přítomnosti přisedících při jednání, což zavazovalo soud k bezodkladnému projednání věci a vydání rozsudku.⁴⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že i po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 byla tradice přisedících do určité míry zachována, avšak v meziválečném období zůstával institut soudců z lidu spíše okrajovým jevem, soustředěným zejména na porotní rozhodování. V období protektorátu Čechy a Morava (1939 – 1945) byla v roce 1944 činnost pracovních soudů pozastavena, a to v důsledku narůstajícího autoritářského směřování okupační správy. Po skončení druhé světové války došlo k jejich krátkodobému obnovení.

K zásadní proměně došlo po roce 1948 v důsledku nástupu komunistického režimu, který se snažil o tzv. zlidovění soudnictví. Tento proces vyvrcholil přijetím zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, jenž

³⁶ Výjimkou byly spory mezi zaměstnanci jednoho zaměstnavatele, kde byli oba přisedící zástupci zaměstnanců. TOMŠEJ, J. K postavení přisedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 96. ISBN 978-80-7676-875-8.

³⁷ PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2, 2. kapitola, III. část>.

³⁸ VOJÁČEK, L. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie* [online]. 2016, roč. 46, č. 1, s. 73 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2464-689X. Dostupné z: <https://karolinum.cz/casopis/pravnehistoricke-studie/rocnik-46/cislo-1/clanek-3085>.

³⁹ PELIKÁN, M. Prvorepublikové pracovní soudnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 1999, roč. 7, č. 1, s. 79 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/9049>.

⁴⁰ TOMŠEJ, J. K postavení přisedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 96. ISBN 978-80-7676-875-8.

zavedl povinnou účast soudců z lidu ve všech soudních senátech a prezentoval tento institut jako projev demokratizace a přiblížení justice „pracujícím masám“.⁴¹ Pracovní soud jednal a rozhodoval v senátech složených z předsedy a přísedících. Přísedící byli jmenováni na paritním principu na funkční období tří let na návrh odborových organizací a zaměstnavatelů.⁴² V období platnosti Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960⁴³ byl tento model dále posílen, přičemž soudci z lidu se stali nedílnou součástí soudních senátů rozhodujících v širokém spektru věcí včetně pracovněprávních sporů. Na tomto místě je vhodné upozornit, že veřejnost často vnímá institut přísedících pouze jako relikv socialistické justice.⁴⁴ Historický vývoj však ukazuje, že role přísedících má v českých zemích delší a hlubší tradici, která sahá za hranice období socialismu a nelze ji proto redukovat jen na tuto etapu právních dějin.

Po roce 1989 však došlo k postupnému přehodnocení této tradice. Proces transformace soudnictví v rámci demokratizačních a právních reforem vedl ke snížení rozsahu působnosti soudců z lidu. Novelizace občanského soudního řádu provedená zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád⁴⁵ zúžila jejich účast na soudním rozhodování na vybrané okruhy agend. Postupně pak v dalších novelizacích došlo k dalšímu omezování, až byla jejich účast v pracovněprávních sporech zcela zrušena ke dni 31. prosince 2024. V současnosti tak institut přísedících zůstává zachován jen v úzce vymezených oblastech, což odpovídá tendencím k profesionalizaci soudnictví. U krajských soudů budou přísedící nadále zasedat jen v prvostupňových trestních řízeních o zvlášť závažných zločinech s nejméně desetiletou horní hranicí sazby – tedy například u vražd či závažnějších případů loupeží, nikoliv však u majetkových a hospodářských trestných činů. V ostatních kauzách se u krajských soudů dosavadní tříčlenné senáty složené ze soudce a dvou přísedících zrušily a rozhodovat bude sám soudce.

⁴¹ Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, účinný od 1. ledna 1949.

⁴² PICHRT, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 21, s. 726 a násl. ISSN 1210-6410.

⁴³ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, účinný od 11. července 1960.

⁴⁴ BOHAČÍK BITTNER, S. Zamyšlení nad budoucností pracovního soudnictví. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Za novelou, před novelou....* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 95. ISBN 978-80-7676-949-6.

⁴⁵ Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, účinný od 1. ledna 1992.

U okresních soudů už laičtí přísedící v nových věcech vůbec nepůsobí – nepodílejí se na spolurozhodování pracovněprávních sporů a přestaly působit i v trestních senátech. Rozhodovat bude rovněž samosoudce.

3 Historický vývoj německého pracovního soudnictví a institutu čestných soudců (Ehrenamtliche Richter)

Obsazení pracovních soudů v Německu kombinací profesionálních a laických (čestných) soudců má, stejně jako na území České republiky, hluboké historické kořeny, které sahají až k zákonu o živnostenských soudech (Gewerbegerichtsgesetz) z roku 1890 (dále jen „GWB 1890“).⁴⁶ Tento model participace laických zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů v soudním rozhodování v oblasti pracovního práva se od svého zavedení principiálně zachoval až do současnosti a stal se jedním z charakteristických rysů německého pracovního soudnictví.

S nástupem industrializace a úpadkem cechovního systému⁴⁷ sílila potřeba zavedení institucionálního rámce pro řešení pracovněprávních sporů. Prvními specializovanými soudy tohoto typu byly koncem 18. století tzv. Fabrikengerichte (tovární soudy), zřízené v Prusku podle francouzského vzoru.⁴⁸ Ve Francii byly již na konci 18. století zakládány tzv. Conseils des Prud’hommes (pracovní smírčí rady). Tyto rady, složené ze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů, byly ustaveny za účelem řešení pracovních sporů smírnou a efektivní cestou, přičemž důraz byl kladen na věcné znalosti, zkušenost z pracovního prostředí a rovnost zastoupení obou stran pracovního vztahu.⁴⁹ Fabrikengerichte se později transformovaly na živnostenské soudy, které byly díky GWB 1890 zavedeny celoplošně. Právě GWB 1890 přinesl i klíčový prvek – paritní složení soud-

⁴⁶ PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitssachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 267. ISBN 978-3-406-70643-1.

⁴⁷ V období od konce 14. století až do roku 1810 vykonávaly cechy – jako povinná profesní sdružení řemeslníků – nejen správní a sociální funkce, ale i vlastní soudní pravomoc. Tzv. cechovní soudnictví řešilo spory mezi mistry i mezi mistry a učni, přičemž bylo vedeno zvolenými cechmistry s detailní znalostí vnitřních poměrů. Tento model lze považovat za historický předobraz odborné participace na rozhodování, neboť se zde již objevuje prvek věcné znalosti.

⁴⁸ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

⁴⁹ SÖLLNER, A. Die Arbeitsgerichtsbarkeit im Wandel der Zeiten. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 3-4. ISBN 3-472-01276-5.

ních senátů ze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů, doplněné o profesionálního soudce jako nestranného předsedu. Až do začátku první světové války v roce 1914 existovalo na území Spolkové republiky Německo přes 500 živnostenských soudů.⁵⁰

Německá odborná literatura uvádí, že živnostenské soudy hrály klíčovou roli při formování a prosazování pracovního práva v Německu a poskytly dělnictvu důležitý nástroj právní integrace.⁵¹ Jejich důvěryhodnost spočívala nejen v rovnoměrném zastoupení zaměstnavatelů a zaměstnanců na soudní lavici, ale i ve vysoké odborné úrovni laických přísedících. Tato kombinace přispívala k legitimitě soudních rozhodnutí a byla dokonce inspirací i pro další právní systémy.⁵² Rozvoj pracovního soudnictví se zavedením živnostenských soudů v roce 1890 také ovlivnil první formování zástupců zaměstnanců v jednotlivých podnicích.⁵³

V období první světové války se těžiště pracovněprávních sporů přesunulo z tradičních živnostenských soudů na nově vzniklé smírčí orgány, které měly zvládnout rostoucí napětí v důsledku vojenské výroby a pracovních povinností. Zavedené smírčí výbory byly paritně obsazeny zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů, přičemž klíčovou novinkou bylo zapojení osob se specifickou profesní znalostí přímo z oboru sporu.⁵⁴

Zákonem o pracovních soudech ze dne 23. 12. 1926 (dále jen „ArbGG“) byly konečně zřízeny pracovní soudy (Arbeitsgerichte) jako samostatné státní soudy. Podle § 17 ArbGG z roku 1926 byly, podobně jako dříve u živnostenských soudů, ustaveny odborné senáty pro dělníky a zaměstnance, ale i pro jednotlivé profese a řemesla. Osobní příslušnost

⁵⁰ GÜNTHER, I. Die Stellung der ehrenamtlichen Richter. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 253. ISBN 3-472-01276-5.

⁵¹ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

⁵² Například Vladimir Lenin ji v roce 1899 doporučil jako model pro Rusko, přičemž vyzdvihoval právě přístupnost a výchovný potenciál těchto soudů pro dělnickou třídu. GLOBIG, K. *Gerichtsbarkeit als Mittel sozialer Befriedung, dargestellt am Beispiel der Entstehung der Arbeitsgerichtsbarkeit in Deutschland*. 1. Aufl. Frankfurt am Main: Lang, 1985, s. 182. ISBN 3-8204-8327-6.

⁵³ Blíže v SCHADE, F. *Arbeitsrecht: Grundlagen des Individualarbeitsrechts, des kollektiven Arbeitsrechts sowie der Arbeitsgerichtsbarkeit*. 1. Aufl. Stuttgart: Kohlhammer, 2010, s. 3-4. Recht und Verwaltung. ISBN 978-3-17-020893-3.

⁵⁴ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

pracovních soudů již nebyla vázána na výši ročního příjmu. Věcná příslušnost byla oproti živnostenským soudům rozšířena. Senáty pracovních soudů tvořil jeden předseda jako profesionální soudce a dva přísedící – jeden za zaměstnance a jeden za zaměstnavatele. Tito přísedící byli jmenováni předsedou zemského soudu ze seznamů navržených odbory a zaměstnavatelskými svazy, čímž se výběr výrazně zjednodušil oproti dřívějším nákladným volbám. Podle § 21 ArbGG z roku 1926 byly poprvé do funkce přísedících připuštěny také ženy. Předpokladem byl věk alespoň 25 let a pracovní činnost v obvodu soudu. Předsedy senátu se stávali právní soudci rekrutovaní ze soudců obecných soudů. ArbGG z roku 1926 tak poprvé vytvořil soustavný systém pracovních soudů a zároveň zaručil paritní účast zástupců zaměstnanců i zaměstnavatelů ve všech instancích.

Po ukončení druhé světové války obnovila obecná soudní soustava svou činnost poměrně rychle, a to alespoň v americké, britské a francouzské okupační zóně. Pracovní soudnictví naproti tomu zůstávalo zpočátku nečinné, a navíc bylo ovlivněno poválečnou nejistotou ohledně institucionální struktury, nedostatkem kvalifikovaných soudců i absencí jasného legislativního rámce, což oddálilo jeho obnovení.⁵⁵ Uvnitř jednotlivých okupačních zón a spolkových zemí docházelo k výrazné právní roztržitosti a chyběla jednotná kasační instance.

Organizační osamostatnění pracovních soudů nastalo až se zákonem o pracovních soudech z roku 1953, který znamenal zásadní mezník ve vývoji německého pracovního soudnictví, neboť poprvé vytvořil zcela samostatnou soudní větev, nezávislou na obecném soudnictví.⁵⁶ Pracovní soudy (*Arbeitsgerichte*) byly i nadále obsazovány paritně. Laici byli, stejně jako od ArbGG z roku 1926, jmenováni ze seznamů navržených profesními svazy. Podle § 18 odst. 3 ArbGG z roku 1953 musel předseda soudu mít buď způsobilost k výkonu soudcovské funkce, nebo musel disponovat rozsáhlými znalostmi a zkušenostmi v oblasti pracovního práva získanými alespoň pětiletou poradenskou činností a zastupováním před pracovním soudem. Tím pádem mohli být za předsedy jmenováni i laici. Tento fakt, že nebylo vyžadováno právnické vzdělání, však čelil narůstající

⁵⁵ MÜLLER, G. Zur Geschichte der Arbeitsgerichtsbarkeit seit 1945. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 106. ISBN 3-472-01276-5.

⁵⁶ *Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1953-09-03]. BGBl. I S. 1267.

cí kritice.⁵⁷ Z toho důvodu německý zákon o soudcích (Deutsches Richtergesetz, DRiG) z 8. září 1961 výslovně stanovil, že profesionálními soudci mohou být pouze plně kvalifikovaní právníci, a tomu byla následně přizpůsobena i úprava § 18 ArbGG.

Následně byl přijat zákon o pracovních soudech ve znění z roku 1979 dne 2. července 1979, a ačkoliv byl od té doby několikrát změněn, účinný je dodnes. Sjednocení Německa v roce 1990 s sebou přineslo rozsáhlou harmonizaci právního systému, která vedla ke zřízení pracovních soudů, zemských pracovních soudů a napojení na Spolkový pracovní soud jakožto nejvyšší instanci v pracovněprávních sporech.

3.1 Změny v pojmosloví v průběhu času

V průběhu doby docházelo spíše k terminologickým proměnám než ke změně samotné struktury soudního senátu. Profesionální soudci byli až do roku 1953 označováni různě, například jako předsedající s oprávněním vykonávat soudní funkci podle GWB 1890 nebo jako právně vzdělaní soudci (Rechtsgelehrte Richter) podle zákona o pracovních soudech z roku 1926. Teprve zákon o pracovních soudech z roku 1953 (dále jen „ArbGG z roku 1953“) zavedl oficiální označení „profesionální soudce“ (Berufsrichter).

Obdobný vývoj lze vysledovat i u laických soudců, kteří byli až do poloviny 20. století označováni obecně jako Beisitzer, tedy zástupci stran pracovního poměru, bez jasné vymezené právní terminologie.⁵⁸ ArbGG z roku 1953 zavedl souběžně s novým označením profesionálních soudců také pojmenování „pracovní soudce“ (Arbeitsrichter), které mělo lépe vyjádřit jejich roli v rozhodovacím procesu. K sjednocení terminologie došlo následně zákonem ze dne 26. května 1972, kterým byla změněna označení soudců a čestných soudců i prezidiální struktura soudů. Na základě této právní úpravy bylo ustáleno dnešní označení těchto laických zástupců jako „čestní soudci“ (ehrenamtliche Richter).⁵⁹

⁵⁷ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

⁵⁸ PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitssachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 267. ISBN 978-3-406-70643-1.

⁵⁹ PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitssachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 267. ISBN 978-3-406-70643-1.

Výše popsaný vývoj ukazuje, že laická participace na výkonu soudní moci v pracovních věcech na území dnešní Spolkové republiky Německo nebyla vnímána jako dočasný prvek, ale, naopak, jako trvale zakotvený prvek pracovního soudnictví, který byl postupně institucionalizován a legislativně kultivován. Proměna názvosloví tak spíše odráží změny v pojetí jejich společenského a právního postavení než faktickou změnu jejich zapojení do rozhodovacího procesu. Dnes jsou ve Spolkové republice Německo přisedící obecně nazýváni „die ehrenamtlichen Richter“,⁶⁰ popřípadě „die Laienrichter“. ⁶¹ Shodně jsou označováni přisedící civilního senátu. V pracovních věcech se pak setkáváme s označením „die Beisitzer“. ⁶² Pro doplnění ještě uvádíme, že přisedící v obchodních věcech jsou nazýváni „die Handelsrichter“ a ve věcech trestních potom zasedají „die Schöffen“, popřípadě „die Jugendschöffen“ v trestních věcech mladistvých. ⁶³

3.2 Současný právní stav

Dnešní pracovní soudy (Arbeitsgerichte) se podle § 16 odst. 1 zákona o pracovních soudech (dále jen „ArbGG“) skládají z předsedy a čestných (laických) soudců, přičemž čestní soudci jsou rovnoměrně vybíráni z řad zaměstnanců a zaměstnavatelů. ⁶⁴ Postavení přisedících dále na zákonné úrovni specifikuje zákon o soudech a soudcích (dále jen „DRiG“). ⁶⁵ Přisedící se podle něho mohou podílet na soudním rozhodování jen v případech stanovených zvláštním zákonem. Čestní soudci nejsou soudci ve smyslu §§ 8 a násl. DRiG, ale podle § 45 odst. 1 DRiG se na rozhodování podílejí s plným hlasovacím právem a v soudcovské nezávislosti. Protože jejich jmenování nevyžaduje právnické vzdělání, lze je formálně označit za laické soudce. Dále DRiG zdůrazňuje, že během procesu ustanovování přisedících má být věnována náležitá pozornost mužům i ženám za účelem jejich rovnoměrného zastoupení. ⁶⁶

⁶⁰ V překladu čestní soudci.

⁶¹ V překladu laičtí soudci.

⁶² V překladu přisedící.

⁶³ HORÁLKOVÁ, M. *Česko-německý právní slovník: a – z*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 310. ISBN 978-80-7380-275-2.

⁶⁴ *Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1979-07-02]. BGBl. I S. 853, 1036.

⁶⁵ Jedná se o jakousi obdobu českého *Zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů. Deutsches Richtergesetz* [německý zákon o soudcích] [1972-04-19]. BGBl. I S. 713.

⁶⁶ Ustanovení § 44 odst. 2 DRiG [německý zákon o soudcích].

Laici z řad zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů posilují ve všech třech instancích⁶⁷ pracovního soudnictví Spolkové republiky Německo odbornou způsobilost soudů tím, že do rozhodování pracovněprávních sporů vnášejí své znalosti a zkušenosti z pracovního života a pracovního práva.⁶⁸ Pro laické soudce, stejně jako pro profesionální soudce platí článek 97 německé ústavy.⁶⁹ Laičtí soudci zejména nejsou vázáni žádnými pokyny zájmových skupin, které zastupují. Jejich hlas má stejnou váhu jako hlas soudce z povolání. Stejně tak se na ně vztahuje čl. 34 německé ústavy⁷⁰ a soudcovská imunita podle § 839 odst. 2 německého občanského zákoníku (dále jen „BGB“).⁷¹

Organizace pracovního soudnictví je ve Spolkové republice Německo upravena ve druhé části ArbGG. Ustanovení §§ 14 až 31 ArbGG se zabývájí pracovními soudy (Arbeitsgerichte), §§ 33 až 39 ArbGG zemskými pracovními soudy (Landesarbeitsgerichte) a §§ 40 až 45 ArbGG Spolkovým pracovním soudem (Bundesarbeitsgericht). Rozhodovací orgány pracovních a zemských pracovních soudů nesou označení „komory“ (Kammern), zatímco u Spolkového pracovního soudu jsou nazývány „senáty“ (Senate). Ve všech třech instancích jsou tyto orgány obsazeny jak profesionálními soudci, tak i laickými soudci (ehrenamtliche Richter) z řad zaměstnanců a zaměstnavatelů.⁷² Tento prvek významně přispívá k akceptaci soudních rozhodnutí, která se opírá zejména o znalosti a praktické zkušenosti, jež přisedící přinášejí ze své profesní praxe v pracovním životě.⁷³

⁶⁷ Blíže ke struktuře a organizaci soudů ve Spolkové republice Německo v SCHMIDT, K. a S. LUCZAK. Der Berufsrichter in der Arbeitsgerichtsbarkeit. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 223-224. ISBN 3-472-01276-5.

⁶⁸ DÜWELL, F. J. a G.-A. LIPKE. *ArbGG: Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar zum gesamten Arbeitsverfahrensrecht*. 5. Aufl. Köln: Luchterhand, 2019, s. 90. ISBN 978-3-472-09547-7.

⁶⁹ *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* [Ústava Spolkové republiky Německo] [1949-05-23].

⁷⁰ Dle článku 34 německé ústavy platí: Pokud někdo při výkonu jemu svěřeného veřejného úřadu poruší úřední povinnost, kterou má vůči třetí osobě, nese odpovědnost v zásadě stát nebo veřejnoprávní korporace, v jejichž službách dotyčná osoba stojí. V případě úmyslu nebo hrubé nedbalosti je možné uplatnit zpětný regres. Právo na náhradu škody a právo na regresní náhradu nesmí být vyloučeno z pravomoci obecných soudů.

⁷¹ Dle § 839 odst. 2 německého občanského zákoníku platí: Pokud úřední osoba poruší svou úřední povinnost při rozhodování v právní věci, odpovídá za vzniklou škodu pouze tehdy, pokud porušení povinnosti představuje trestný čin. Toto ustanovení se nevztahuje na protiprávní odmítnutí výkonu úřadu nebo jeho neoprávněné zdržování.

⁷² Viz § 6 odst. 1 ArbGG [německý zákon o pracovních soudech].

⁷³ DÜWELL, F. J. a G.-A. LIPKE. *ArbGG: Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar zum gesamten Arbeitsverfahrensrecht*. 5. Aufl. Köln: Luchterhand, 2019, s. 90-91. ISBN 978-3-472-09547-7.

Zemský pracovní soud (Landesarbeitsgericht, LAG) rozhoduje v pracovněprávním řízení jako odvolací soud posuzující skutkový stav věci. V některých spolkových zemích (například v Bavorsku a Severním Porýní-Vestfálsku) působí více zemských pracovních soudů. Na rozdíl od německého systému, v němž zemské pracovní soudy představují samostatnou odvolací instanci pro pracovněprávní spory, jsou v České republice tyto spory řešeny v rámci obecné soustavy civilních soudů, kde roli odvolací instance zastávají krajské soudy.

Čestným soudcem se může stát německý státní občan s aktivním volebním právem, který je zaměstnancem nebo zaměstnavatelem, dosáhl věku 25 let a je činný nebo žije v obvodu pracovního soudu.⁷⁴ Náhrady přísedících za výkon funkce jsou pak upraveny zvláštním zákonem, jímž je zákon o soudních odměnách a náhradách (dále jen „JVEG“).⁷⁵ Přísedícím tak náleží například náhrada cestovních výdajů, hotových výdajů, náhrada za ztrátu času⁷⁶ či za ušlý zisk. Pokud přísedící nevykonávají žádné zaměstnání nebo je jejich pracovní doba sjednána mimo dobu obvyklou, a pokud vedou domácnost pro více osob, náleží jim ještě náhrada ve výši 17 EUR za hodinu.⁷⁷ Mimoto je přísedícím možné vyplácet i další odměny.⁷⁸

4 Od paralely k odklonu: srovnání institutu přísedících v České republice a Spolkové republice Německo

Při pohledu na historický vývoj institutu přísedících v českém a německém pracovním soudnictví lze zpočátku vysledovat řadu paralelních rysů. Obě země sdílely myšlenku, že soudní rozhodování v pracovněprávních sporech má zahrnovat nejen právní odbornost, ale také zkušenost a znalosti z pracovního prostředí, tedy hodnotu přinášenou přísedícími z řad zaměstnanců a zaměstnavatelů. V obou systémech byl institut přísedících vnímán jako nástroj demokratizace soudní moci, podpory důvěry ve spravedlnost a zprostředkování reality pracovního života soudům.

⁷⁴ Viz § 21 odst. 1 a 2 bod 3. ArbGG [německý zákon o pracovních soudech]. Další předpoklady pro výkon funkce čestného soudce obsahuje § 21 odst. 2 bod 1. a 2. ArbGG [německý zákon o pracovních soudech].

⁷⁵ *Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz* [německý zákon o soudních odměnách a náhradách] [2004-05-05]. BGBl. I S. 718, 776.

⁷⁶ Konkrétně ve výši 7 EUR za hodinu. Srovnej ustanovení § 16 JVEG [německý zákon o soudních odměnách a náhradách].

⁷⁷ Ustanovení § 17 JVEG [německý zákon o soudních odměnách a náhradách].

⁷⁸ Ustanovení § 18 JVEG [německý zákon o soudních odměnách a náhradách].

Společným výchozím bodem byl především model živnostenských soudů s paritním zastoupením přísedících, který se etabloval na konci 19. století v Rakousku-Uhersku i Německu. V meziválečném období i po druhé světové válce pak oba systémy postupně formalizovaly pravidla výběru přísedících a ustavily jejich účast jako pevnou součást pracovního soudnictví.

Z pamětí některých německých soudců lze vysledovat pozitivní hodnocení přísedících, když například uvádí: *„Autor měl možnost osobně poznat všechny první čestné soudce u Zemského pracovního soudu v Hesensku (hessisches LAG) během jednání a porad. Bez ohledu na to, zda pocházeli z řad zaměstnanců či zaměstnavatelů, vystupovali věcně, čas od času kladli během jednání bystré otázky a při poradách svobodně vyjadřovali svůj názor. Charakteristickým rysem porady byl dialog. Negativní hodnocení čestných soudců u soudů nebyla nikdy prezidentovi Zemského pracovního soudu sdělena.“*⁷⁹

Václav Hora pak k pozitivům soudních laiků například uvedl: *„Naproti tomu se právě jako přednost soudců – laiků uvádí, že mají k nim strany důvěru, že zejména působením soudců – laiků na strany přibývá ochoty ke smírům, spokojenosti s rozhodnutím, ubývá dovolávání se stolic vyšších, že je takovými soudci laickými soudce učený vhodně kontrolován, ale také v úřadě soudcovském vychováván, jelikož naučí se znáti nazírání lidu na právní stránku věci a přichází s lidem do přímého styku.“*⁸⁰ K textu Václava Hory je vhodné doplnit, že čtvrté vydání jeho knihy pochází z roku 1934, tedy z období druhé poloviny meziválečné éry, kdy se demokratické zřízení v Československu teprve formovalo a veřejnost postupně poznávala, jaké přínosy (ale, přirozeně, i úskalí) demokracie a svoboda přinášejí.

Po roce 1948 nabyl institut přísedících v Československu zvláštního významu, kdy se účast přísedících stala součástí ideologického konceptu „zlidovění“ justice. Právě v této době se začínal rýsovat první zásadní odklon.⁸¹ Zatímco v Německu byl model čestných soudců konsistentně roz-

⁷⁹ MÜLLER, G. Zur Geschichte der Arbeitsgerichtsbarkeit seit 1945. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 108. ISBN 3-472-01276-5.

⁸⁰ HORA, V. *Československé civilní právo procesní: I. – III. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 63. ISBN 978-80-7357-540-3.

⁸¹ Již několik let po komunistických převratech ztratili soudci z lidu tento svůj původní význam. Stali se spíše dekorací civilního a trestního procesu, navenek zdůrazňující údajnou demokratičnost socialistického soudního procesu, ovšem bez většího praktického významu. Jejich účast v komplexnějším řízení byla obvykle zcela formální. KÜHN, Z. Laický

víjen jako integrální a funkční součást systému pracovních soudů, v České republice byla role přisedících postupně marginalizována.

Německý model přitom ukazuje, že laičtí soudci mohou i bez právnického vzdělání plnohodnotně participovat na rozhodování, přičemž jejich hlas má stejnou váhu jako hlas soudce z povolání. Právní úprava ve Spolkové republice Německo dbá na institucionální stabilitu, kvalitní výběr kandidátů navrhovaných profesními svazy a důsledné vymezení nezávislosti i odpovědnosti čestných soudců.⁸² Všechny tyto prvky přispívají k legitimitě a odborné úrovni rozhodování, která se opírá nejen o právo, ale i o zkušenosti z praxe.

Oproti tomu český přístup vykazuje v posledních letech znaky legislativního alibismu, jak podotýká Jakub Morávek, a orientace na rychlost a efektivitu řízení převážila nad úvahami o zachování pluralitní soudní kultury.⁸³ Kritika prezidenta Petra Pavla i části odborné veřejnosti ukazuje, že absence širší politické a odborné diskuse o roli přisedících oslabuje důvěru v legitimitu přijatých změn. Tento přístup kontrastuje s důslednou a kontinuální podporou laické participace ve Spolkové republice Německo. I když i zde se lze setkat s kritickými názory poukazujícími na formální roli přisedících a jejich nedostatečnou argumentační aktivitu během řízení.⁸⁴ Někteří autoři zpochybňují, zda jsou čestní soudci skutečně schopni ovlivnit rozhodnutí senátu, nebo zda se spíše podřizují vedení profesionálního předsedy soudu. Nicméně v soudní praxi je tato forma zapojení většinově přijímána a podporována.

Závěr

Účast laických přisedících v pracovním soudnictví představuje důležitý institucionální prvek, který není možné vnímat pouze jako pozůstatek minulosti, nýbrž jako právní nástroj s hlubokým demokratickým a soci-

prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?. In: *Jiné právo* [online]. 2008-10-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html>.

⁸² Bliže BADER, P., R. HOHMANN a H. KLEIN. *Die ehrenamtlichen Richterinnen und Richter in der Arbeits- und Sozialgerichtsbarkeit: Ihre Rechtsstellung, ihre Rechte und Pflichten*. 13. Aufl. Heidelberg: C. F. Müller, 2012. 315 s. ISBN 978-3-8114-7014-9.

⁸³ MORÁVEK, J. Budoucnost pracovněprávního soudnictví v České republice. *Societas et iurisprudencia* [online]. 2024, roč. 12, č. 4, s. 75-94 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1339-5467. Dostupné z: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2024/12/4/75-94>.

⁸⁴ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

álním významem. Jak ukázal předložený příspěvek, historický vývoj v českém i německém právním prostředí se sice v některých etapách ubíral shodným směrem, nicméně postupem času se zásadně rozešel.

Německý model pracovního soudnictví zachovává paritní zapojení zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů napříč všemi instancemi jako integrální součást demokratického rozhodování. Důraz na praktickou zkušenost, rovnost hlasů a institucionalizovanou podporu participace laických soudců vytváří systém, který si dlouhodobě udržuje důvěru veřejnosti a vysokou odbornou úroveň. Oproti tomu česká cesta se v posledních letech přiklonila k trendu profesionalizace, racionalizace a efektivit, přičemž zcela rezignovala na smysluplnou reformu či adaptaci institutu přísedících na současné moderní společenské poměry.

Domníváme se, že na laickou participaci by nemělo být nahlíženo jako na přítěž či formalitu, ale jako na nástroj vyvažování, zprostředkování reality a posilování veřejné kontroly nad výkonem spravedlnosti. Zatímco německý model může v tomto ohledu sloužit jako inspirace, české soudnictví se touto novelou vzdaluje ideálu otevřeného, důvěryhodného a sociálně citlivého soudního systému. Zkušenosti z praxe, které přísedící přinášeli, často sloužily jako korektiv příliš formalistického výkladu práva a umožňovaly širší porozumění lidskému rozměru pracovněprávních konfliktů. Tento potenciál byl sice v posledních letech kvůli omezenému zapojení a problematickému složení přísedících oslabován, přesto zcela nezanikl.⁸⁵ Mohl být spíše promyšleně reformován, nikoliv bez adekvátní náhrady zrušen.

V budoucnu by se debata o roli veřejnosti v soudním rozhodování neměla omezit jen na otázku účasti přísedících.⁸⁶ Nabízí se širší koncept otevřené justice, jejímž cílem je transparentní, přístupný a srozumitelný soudní proces, který si zachová odbornou kvalitu, ale bude zároveň srozumitelný lidem, kterých se bezprostředně týká. V tomto ohledu může být inspirací německý model pracovního soudnictví, který účast laiků stabilně integruje do všech instancí rozhodovacího procesu.

⁸⁵ Srovnej STONJEK, P. (Ne)existující kritéria pro výběr přísedících. In: J. MORÁVEK a J. PICHRT, eds. *Pracovní právo a sociální ochrana v nejisté době* [online]. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2022, s. 113-120 [cit. 2025-07-14]. ISBN 978-80-7630-025-5. Dostupné z: <https://doi.org/20.500.14178/1701>.

⁸⁶ Blíže PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 203 a násl. ISBN 978-80-7552-137-8.

Seznam bibliografických odkazů

ADAMOVÁ, K., B. RIEGROVÁ, P. SKŘEJPKOVÁ, L. SOUKUP a J. ŠOUŠA. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2005. 231 s. ISBN 80-86920-07-0.

Arbeitsgerichtsgesetz [německý zákon o pracovních soudech] [1926-12-23].

Arbeitsgerichtsgesetz [německý zákon o pracovních soudech] [1953-09-03]. BGBl. I S. 1267.

Arbeitsgerichtsgesetz [německý zákon o pracovních soudech] [1979-07-02]. BGBl. I S. 853, 1036.

BADER, P. § 20 Berufung der ehrenamtlichen Richter. In: P. BADER, M. CREUTZFELDT a H.-W. FRIEDRICH. *ArbGG: Kommentar zum Arbeitsgerichtsgesetz*. 5. Aufl. Köln: Luchterland, 2008, s. 280-284. ISBN 978-3-472-07011-5.

BADER, P., R. HOHMANN a H. KLEIN. *Die ehrenamtlichen Richterinnen und Richter in der Arbeits- und Sozialgerichtsbarkeit: Ihre Rechtsstellung, ihre Rechte und Pflichten*. 13. Aufl. Heidelberg: C. F. Müller, 2012. 315 s. ISBN 978-3-8114-7014-9.

BALÍK, S. K tradici porotního soudnictví v českých zemích. *Historický obzor*. 1994, roč. 5, č. 1, s. 13-16. ISSN 1210-6097.

BOHAČÍK BITTNER, S. Zamyšlení nad budoucností pracovního soudnictví. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Za novelou, před novelou....* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 93-110. ISBN 978-80-7676-949-6.

Bürgerliches Gesetzbuch [německý občanský zákoník].

Deutsches Richtergesetz [německý zákon o soudcích] [1961-09-08].

Deutsches Richtergesetz [německý zákon o soudcích] [1972-04-19]. BGBl. I S. 713.

DÜWELL, F. J. a G.-A. LIPKE. *ArbGG: Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar zum gesamten Arbeitsverfahrensrecht*. 5. Aufl. Köln: Luchterhand, 2019. 1762 s. ISBN 978-3-472-09547-7.

FRAŇKOVÁ, K. Přínos, nebo přítěž civilního soudnictví? Ohlédnutí se za účastí přísedících při soudním rozhodování. In: *ASPI* [online]. 2025-03-24 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/354531/1/2>.

- Gesetz über den Dienstvertrag der Handlungsgehilfen und anderer Dienstnehmer in ähnlicher Stellung (Handlungsgehilfengesetz)* [říšský zákon o služební smlouvě obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců ve službách podobných (zákon o obchodních pomocnících)] [1910-01-16]. RGBl 20/1910.
- Gesetz über die Errichtung von Gewerbegerichten* [říšský zákon o zřizování soudů živnostenských] [1869-05-14]. RGBl 63/1869.
- Gesetz zur Änderung der Bezeichnungen der Richter und ehrenamtlichen Richter und der Präsidialverfassung der Gerichte* [německý zákon o změně označení soudců a čestných soudců a prezidiální struktury soudů] [1972-05-26]. BGBl. I 1972 S. 841.
- Gewerbegerichtsgesetz* [německý zákon o živnostenských soudech] [1890].
- GLOBALIG, K. *Gerichtbarkeit als Mittel sozialer Befriedung, dargestellt am Beispiel der Entstehung der Arbeitsgerichtsbarkeit in Deutschland*. 1. Aufl. Frankfurt am Main: Lang, 1985. 191 s. ISBN 3-8204-8327-6.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* [Ústava Spolkové republiky Německo] [1949-05-23].
- GÜNTHER, I. Die Stellung der ehrenamtlichen Richter. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 253-264. ISBN 3-472-01276-5.
- HORA, V. *Československé civilní právo procesní: I. – III. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 211, 442 a 286 s. ISBN 978-80-7357-540-3.
- HORÁLKOVÁ, M. *Česko-německý právní slovník: a – z*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 515 s. ISBN 978-80-7380-275-2.
- Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz* [německý zákon o soudních odměnách a náhradách] [2004-05-05]. BGBl. I S. 718, 776.
- KLÍMA, J. *Nejstarší zákony lidstva: Chammurapi a jeho předchůdci*. 1. vyd. Praha: Academia, 1979. 382 s.
- KOSTEČKA, J. Pracovní soudnictví – ano či ne?. *Právník*. 1995, roč. 134, č. 4, s. 370-390. ISSN 0231-6625.
- KÜHN, Z. Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?. In: *Jiné právo* [online]. 2008-10-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z:

<https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html>.

- KUKLÍK, J. et al. *Vývoj československého práva 1945 – 1989*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 727 s. ISBN 978-80-7201-741-6.
- MOC, P. Porotní soudnictví v českých zemích v 2. polovině 19. století. In: L. VOJÁČEK, P. SALÁK a J. VALDHANS, eds. *Dny práva 2013 – Days of Law 2013: Část VII. Soudy a soudnictví v historickém kontextu* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2014, s. 192-204 [cit. 2025-07-14]. Acta Universitatis Brunensis: Iuridica, no. 475. ISBN 978-80-210-6814-8. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2013/07_Soudy_a_soudnictvi_v_historickem_kontextu.pdf.
- MORÁVEK, J. Budoucnost pracovněprávního soudnictví v České republice. *Societas et iurisprudencia* [online]. 2024, roč. 12, č. 4, s. 75-94 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1339-5467. Dostupné z: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2024/12/4/75-94>.
- MÜLLER, G. Zur Geschichte der Arbeitsgerichtsbarkeit seit 1945. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 105-127. ISBN 3-472-01276-5.
- Pavel vetoval novelu, která by omezila přísedící v rozhodování soudů. In: *Právní prostor* [online]. 2024-09-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/pavel-vetoval-novelu-ktera-omezila-prisedici-v-rozhodovani-soudu>.
- PELIKÁN, M. Prvorepublikové pracovní soudnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 1999, roč. 7, č. 1, s. 77-81 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/9049>.
- PICHT, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 21, s. 725-731. ISSN 1210-6410.
- PICHT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2>.

- PICHT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 407 s. ISBN 978-80-7552-137-8.
- PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.
- PRINC, M. K historii účasti laického prvku v trestním soudnictví v českých zemích. In: *ASPI* [online]. 2018-03-19 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/244394/1/2>.
- PROUZA, D. a M. HÁJEK. Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přisedící ano či ne?. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 7, s. 201-208. ISSN 1213-5313.
- PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitsachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichts-gesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 266-270. ISBN 978-3-406-70643-1.
- SELTENREICH, R. et al. *Dějiny evropského kontinentálního práva*. 2. dopln. vyd. Praha: Linde, 2004. 852 s. ISBN 80-7201-490-0.
- SCHADE, F. *Arbeitsrecht: Grundlagen des Individualarbeitsrechts, des kollektiven Arbeitsrechts sowie der Arbeitsgerichtsbarkeit*. 1. Aufl. Stuttgart: Kohlhammer, 2010. 263 s. Recht und Verwaltung. ISBN 978-3-17-020893-3.
- SCHELLE, K. a J. BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2018-03-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/273/1/2>.
- SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 855 s. ISBN 978-80-7380-748-1.
- SCHELLEOVÁ, I. a K. SCHELLE, et al. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 592 s. ISBN 80-86432-65-3.
- SCHMIDT, K. a S. LUCZAK. Der Berufsrichter in der Arbeitsgerichtsbarkeit. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum*

100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 221-251. ISBN 3-472-01276-5.

Sněmovna přehlasovala veto prezidenta, přisedící u soudů budou výrazně omezeni. In: *Česká justice* [online]. 2024-10-22 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2024/10/snemovna-prehlasovala-veto-prezidenta-prisedici-u-soudu-budou-vyrazne-omezeni/>.

Sněmovní tisk 598/0: Novela zákona o soudech a soudcích – EU. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2023-12-13 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=598&CT1=0>.

SÖLLNER, A. Die Arbeitsgerichtsbarkeit im Wandel der Zeiten. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 1-17. ISBN 3-472-01276-5.

STONJEK, P. (Ne)existující kritéria pro výběr přisedících. In: J. MORÁVEK a J. PICHRT, eds. *Pracovní právo a sociální ochrana v nejisté době* [online]. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2022, s. 113-120 [cit. 2025-07-14]. ISBN 978-80-7630-025-5. Dostupné z: <https://doi.org/20.500.14178/1701>.

STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

TOMŠEJ, J. K postavení přisedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 95-106. ISBN 978-80-7676-875-8.

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

VOJÁČEK, L. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie* [online]. 2016, roč. 46, č. 1, s. 73-90 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2464-689X. Dostupné z: <https://karolinum.cz/casopis/pravnehistoricke-studie/rocnik-46/cislo-1/clanek-3085>.

VOJÁČEK, L., J. TAUCHEN a D. KOLUMBER. *České právní dějiny do roku 1989*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Katedra dějin státu a práva, 2024. 271 s. ISBN 978-80-280-0517-7.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 131/1931 Sb. z. a n., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech).

Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.

Zákon č. 319/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.

Mgr. Renata Špatenková, LL.M.

Fakulta právnická
Západočeská univerzita v Plzni
Sady Pětatřicátníků 320/14
301 00 Plzeň 3
Česká republika
rspatenk@kpp.zcu.cz

 <https://orcid.org/0009-0007-4231-1332>

Informácie pre autorov

Základné informácie

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa tematicky zameriava najmä na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného práva a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni. Jeho cieľom je poskytovať podnetnú a inšpiratívnu platformu pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok a ich komunikáciu na úrovni najmä odbornej právnickej, ale aj zainteresovanej širokej občianskej verejnosti v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe:

- ✚ samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií *minimálny rozsah tvorí 10 normostrán prislúchajúcich na jednu štúdiu, maximálny rozsah je neobmedzený;*
- ✚ esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou či dianím *minimálny rozsah tvorí 5 normostrán prislúchajúcich na jednu esej, maximálny rozsah je neobmedzený;*
- ✚ recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu *minimálny rozsah tvoria 3 normostrany prislúchajúce na jednu recenziu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie obrázku prednej obálky recenzovanej publikácie v dostatočnej veľkosti;*
- ✚ informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu *minimálny rozsah tvoria 2 normostrany prislúchajúce na jednu informáciu alebo správu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie fotodokumentačných alebo iných obrázkových podkladov sprievodného charakteru v dostatočnej veľkosti.*

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** vychádza v elektronickej online podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch:

- ✚ 31. marec – jarná edícia;
- ✚ 30. jún – letná edícia;
- ✚ 30. september – jesenná edícia;
- ✚ 31. december – zimná edícia.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** predkladajú.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** nesú:

- odborní garanti zodpovedajúci v rámci redakčnej rady časopisu za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov;
- hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov;
- výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch.

Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa uskutočňuje nezávisle a nestranne na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaist'ovaného uznávanými externými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach. Konečné rozhodnutie o zaradení príspevkov na vydanie prijíma redakčná rada časopisu na základe výsledkov recenzného konania.

Na recenzné konanie môžu byť odovzdané len príspevky obsahujúce všetky povinné súčasti v súlade s predpísanou štruktúrou príspevku. Pred odovzdaním príspevkov na recenzné konanie sa formálne preveruje pôvodnosť textov kontrolami náhodne vybraných reťazcov textov príspevkov prostredníctvom internetových vyhľadávačov.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmernením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Publikácia príspevkov

Publikácia príspevkov v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autor-

ský honorár. Rovnako výhradne bezodplatne sa realizujú v časopise aj procesy prijímania, posudzovania a publikácie príspevkov. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- ✚ prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- ✚ potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- ✚ potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Texty príspevkov je možné prijímať len zaslané priamo ich autormi/spoluaautormi a s ich priloženým súhlasom na publikáciu príspevku; texty príspevkov zaslané sprostredkované prostredníctvom osôb, ktoré nie sú autormi, prípadne spoluaautormi príspevku doručeného do redakcie časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, nie je možné prijať na následné recenzné konanie z dôvodu absencie súhlasu autora/spoluaautorov.

Príspevky sa prijímajú v anglickom, slovenskom a českom jazyku. Uprednostňovanie anglického jazyka v príspevkoch je vítané.

Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje zásadne v dvojязыčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako aj samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na oficiálnej internetovej stránke časopisu <https://sei.iuridica.truni.sk>.

Štruktúra príspevku

Názov príspevku v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v pôvodnom jazyku;

Title of Contribution in English:

- ✚ prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v anglickom jazyku
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Autor príspevku:

- ✚ prosíme uviesť meno, priezvisko a všetky tituly a hodnosti autora;

Abstract in English:

- ✚ prosíme uviesť abstrakt v anglickom jazyku, cca 10 riadkov
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Key Words in English:

- ✚ prosíme uviesť kľúčové slová v anglickom jazyku, cca 10 výrazov
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Abstrakt v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť abstrakt v pôvodnom jazyku, cca 10 riadkov;

Kľúčové slová v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť kľúčové slová v pôvodnom jazyku, cca 10 výrazov;

Text príspevku:

- ✚ prosíme uviesť v štruktúre úvod, jadro, záver; v členení na kapitoly, prípadne podkapitoly; príspevok môže obsahovať tabuľky, grafy, schémy, obrázky a podobne, je však nevyhnutné uviesť ich prameň so všetkými povinnými bibliografickými údajmi v plnom rozsahu; poznámky a odkazy na literatúru prosíme uvádzať v poznámke pod čiarou podľa platnej citačnej normy ISO 690
Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby všetka použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Literatúra:

- ✚ prosíme uviesť zoznam použitej literatúry podľa platnej citačnej normy ISO 690
Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Kontakt na autora:

- ✚ prosíme dodržať nižšie uvedenú vzorovú štruktúru informácie o kontakte na autora príspevku:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Právnická fakulta

Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
jana.koprlova@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-2082-1450>

Texty príspevkov je možné prijímať výhradne v elektronickej podobe vo formáte dokumentu textového editora MS Word. V textoch príspevkov odporúčame použiť štandardizované typy a veľkosti písma, riadkovania, ako aj formátovania textu.

Texty príspevkov zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Vaše otázky v prípade nejasností či potreby poskytnutia dodatočných informácií zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Tešíme sa na Váš príspevok!

S úctou,

redakcia **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**

Information for Authors

Basic Information

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** thematically focuses mainly on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels. Its aim is to provide a stimulating and inspirational platform for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues and their communication at the level of primarily legal experts, but also the interested general public in the context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at the national, regional and international levels.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers a platform for publication of contributions in the form of:

- separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles
the expected minimum extent related to one study covers 10 standard pages, the maximum extent is not limited;
- essays on current social topics or events
the expected minimum extent related to one essay covers 5 standard pages, the maximum extent is not limited;
- reviews on publications related to the main orientation of the journal
the expected minimum extent related to one review covers 3 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also the front cover picture of the reviewed publication in the sufficient largeness;
- information as well as reports connected with the inherent mission of the journal
the expected minimum extent related to one information or report covers 2 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also photo documents or other picture material of accompanying character in the sufficient largeness.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on:

- March 31st – spring edition;
- June 30th – summer edition;
- September 30th – autumn edition;
- December 31st – winter edition.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** have:

- ✚ special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions;
- ✚ editor in chief in relation to the formal aspects of contributions;
- ✚ executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions.

Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized independently and impartially by recognized external experts working in corresponding areas. The final decision on the inclusion of contributions for publication is made by the journal's editorial board based on the results of the review procedure.

Only contributions containing all mandatory parts in accordance with the prescribed structure of the contribution may be submitted for review procedure. Before the contributions are submitted for review procedure, the originality of the texts is formally checked by checking randomly selected strings of the texts of the contributions through the Internet search engines.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Publication of Contributions

Publication of contributions in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Also, the processes of receiving, reviewing and publishing of contributions in the journal are carried out exclusively free of charge. Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Accepted can be only texts submitted for publication sent by their authors/co-authors directly and with their written permission for publication; text submissions sent mediated through non-authors or non-co-authors of a submitted text delivered to the editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** cannot be accepted for the following review procedure due to the absence of the author's/co-authors' consent.

Contributions are accepted in the English, Slovak and Czech languages. Favouring the English language in contributions is welcome.

Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors' contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal's official website: <https://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/>.

Structure of Contribution

Title of Contribution in Original Language:

- please specify title, eventually subtitle of contribution in original language;

Title of Contribution in English:

- ✚ please specify title, eventually subtitle of contribution in English
not required in the case of English as the language of the original;

Author of Contribution:

- ✚ please specify author's given name, surname and all academic degrees;

Abstract in English:

- ✚ please specify abstract in English, circa 10 rows
not required in the case of English as the language of the original;

Key Words in English:

- ✚ please specify key words in English, circa 10 words
not required in the case of English as the language of the original;

Abstract in Original Language:

- ✚ please specify abstract in original language, circa 10 rows;

Key Words in Original Language:

- ✚ please specify key words in original language, circa 10 words;

Text of Contribution:

- ✚ please specify in following structure: introduction, main text, conclusions; text broken down into chapters, eventually subchapters; the contribution may include sheets, charts, figures, pictures, etc., but it is necessary to indicate their sources with all obligatory bibliographic details in the full extent; notes and references to literature, please, specify in the footnote according to current citation standard ISO 690
Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Literature:

- ✚ please specify a complete bibliography of all sources according to current citation standard ISO 690
Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to

the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Author's Contact:

 please follow the below mentioned model structure of contact information on the author of contribution:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
jana.koprlova@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-2082-1450>

Contribution manuscripts can be accepted only in electronic version in the format of the text editor MS Word document. Applying the standardized types and font sizes, line spacing as well as text formatting in the contribution manuscripts is highly recommended.

Your contribution manuscripts send, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

In the case of any uncertainty or necessity of providing additional information send your questions, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

We are looking forward to your contribution!

Yours faithfully,

Team SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Etický kódex

Článok I. Všeobecné ustanovenia

Medzinárodný internetový vedecký časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** (ďalej len „časopis“) vydáva Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava najmä na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného práva a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni. Jeho cieľom je poskytovať podnetnú a inšpiratívnu platformu pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok a ich komunikáciu na úrovni najmä odbornej právnickej, ale aj zainteresovanej širokej občianskej verejnosti v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Redakcia časopisu sídli v priestoroch Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave na Kollárovej ulici č. 10 v Trnave.

Časopis má charakter vedeckého recenzovaného časopisu, ktorý vychádza v on-line elektronickej podobe pravidelne štyrikrát ročne na oficiálnej webovej stránke časopisu <https://sei.iuridica.truni.sk>. Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje v dvojazyčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako i samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na webovej stránke časopisu.

Časopis ponúka podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej právnickej aj občianskej verejnosti, a rovnako aj pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych otázok z oblastí najmä verejného práva a súkromného práva.

Webová stránka časopisu ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súběžne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre slabozrakých čitateľov paralelne v slovenskom a anglickom jazyku. V uvedených jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu aj spätnú komunikáciu.

Článok II. Zodpovednosť a publikácia príspevkov

Časopis prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie

nie v časopise predkladajú. Autori príspevkov vedecky či pedagogicky pôsobia v zodpovedajúcich oblastiach zamerania časopisu a majú ukončené zodpovedajúce akademické vzdelanie na úrovni minimálne druhého stupňa vysokoškolského štúdia.

V súlade s vyššie uvedeným ustanovením sa automaticky so zodpovedajúcim odôvodnením zamietajú príspevky už preukázateľne publikované, ako aj príspevky, ktoré napĺňajú skutkovú podstatu plagiátu či neoprávneného, respektíve nezákonného zásahu do autorského práva podľa autorského zákona v platnom znení.

Informácie pre autorov zverejnené na webovej stránke časopisu sú záväzné. Príspevky sa prijímajú v anglickom, slovenskom a českom jazyku. Uprednostňovanie anglického jazyka v príspevkoch je vítané.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise nesú odborní garanti z radov členov redakčnej rady a redakčného okruhu časopisu zodpovedajúci za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov, hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov a výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch.

Publikácia príspevkov v časopise sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autorský honorár. Rovnako výhradne bezodplatne sa realizujú v časopise aj procesy prijímania, posudzovania a publikácie príspevkov. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Texty príspevkov je možné prijímať len zaslané priamo ich autormi/spoluautormi a s ich priloženým súhlasom na publikáciu príspevku; texty príspevkov zaslané sprostredkované prostredníctvom osôb, ktoré nie sú autormi, prípadne spoluautormi príspevku doručeného do redakcie časopisu, nie je možné prijať na následné recenzné konanie z dôvodu absencie súhlasu autora/spoluautorov.

Článok III. Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise sa uskutočňuje nezávisle a nestranne na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaistovaného uznávanými externými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach. Konečné rozhodnutie o zaradení príspevkov na vydanie prijíma redakčná rada časopisu na základe výsledkov recenzného konania.

Na recenzné konanie môžu byť odovzdané len príspevky obsahujúce všetky povinné súčasti v súlade s predpísanou štruktúrou príspevku. Pred odovzdaním príspevkov na recenzné konanie sa formálne preveruje pôvodnosť textov kontrolami náhodne vybraných reťazcov textov príspevkov prostredníctvom internetových vyhľadávačov.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmerením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Príspevky sa so zodpovedajúcim písomným odôvodnením automaticky zamietajú v prípadoch, pokiaľ:

- ✚ autor príspevku preukázateľne nemá ukončené úplné vysokoškolské vzdelanie, t.j. vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa;
- ✚ príspevok preukázateľne nezodpovedá minimálnym štandardom a štandardným kritériám vedeckej etiky, ktoré sa kladú a sú všeobecne vedeckou verejnosťou a vedeckou obcou uznávané vo vzťahu k príspevkom danej kategórie (štúdie, eseje, recenzie publikácií, informácie alebo správy), či už z hľadiska rozsahu, náplne, metodologických východísk, použitej metodológie, a podobne, ako aj z hľadiska správneho, úplného a vedecky korektného uvádzania všetkých použitých bibliografických odkazov podľa platnej citačnej normy ISO 690.

Článok IV. Vyhlásenie o pristúpení ku kódexom a zásadám publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku

Časopis v plnej miere uplatňuje a dodržiava kódexy a zásady publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku (Committee on Publication Ethics)

(COPE)) zverejnené na webovej stránke Komisie pre publikačnú etiku <https://publicationethics.org/>. Uvedené zásady a pravidlá publikačnej etiky sú záväzné pre autorov príspevkov, redakčnú radu časopisu, redaktorov a redakciu časopisu, recenzentov príspevkov, ako aj vydavateľ a časopisu.

Časopis odmieta a striktné odsudzuje akékoľvek vedecky a publikačne neetické a akademicky nečestné praktiky, medzi ktoré patria, okrem iných, plagiátorstvo, manipulácia s citáciami či falšovanie, pozmeňovanie, selektívne vypúšťanie a fabrikácia údajov a prameňov.

Redaktori a redakčná rada časopisu aktívne vyvíjajú všetko úsilie smerujúce k predchádzaniu, a rovnako aj ku eliminácii rizika vzniku akýchkoľvek prípadov vedecky a publikačne neetického a akademicky nečestného konania všetkých participujúcich subjektov.

V prípade, že sa redaktori, redakčná rada alebo vydavateľ časopisu dozvedia o akomkoľvek prejave vedecky a publikačne neetických a akademicky nečestných výskumných praktík uplatnených v súvislosti s predloženým alebo už v časopise publikovaným príspevkom, redaktori alebo vydavateľ sa budú pri riešení a náprave zisteného skutkového stavu riadiť pokynmi Komisie pre publikačnú etiku (COPE) <https://publicationethics.org/guidance>, a to v súlade s prijatými zásadami a odporúčaniami platnými pre nasledovné oblasti:

- Odhalenia vedeckých a publikačne neetických alebo akademicky nečestných výskumných praktík a ich riešenie
<https://publicationethics.org/misconduct>
- Autorstvo a prispievateľstvo
<https://publicationethics.org/authorship>
- Sťažnosti a odvolania
<https://publicationethics.org/appeals>
- Konflikt záujmov/konkurenčné záujmy
<https://publicationethics.org/competinginterests>
- Zdieľanie a reprodukovateľnosť údajov
<https://publicationethics.org/data>
- Etický dohľad
<https://publicationethics.org/oversight>
- Duševné vlastníctvo
<https://publicationethics.org/intellectualproperty>
- Správa a riadenie časopisu
<https://publicationethics.org/management>

- Recenzné konanie
<https://publicationethics.org/peerreview>
- Diskusie a opravy po vydaní
<https://publicationethics.org/postpublication>

Článok V. Nezávislosť a nestrannosť

Časopis je nezávislým a nestranným medzinárodným vedeckým internetovým periodikom.

Článok VI. Rozhodný právny poriadok

Časopis a všetky s ním súvisiace právne skutočnosti a právne úkony sa riadia právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Trnava 31. december 2013

Code of Ethics

Article I. General Provisions

International scientific online journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** (hereinafter only “journal”) is published by the Faculty of Law at Trnava University in Trnava, and it thematically focuses mainly on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels. Its aim is to provide a stimulating and inspirational platform for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues and their communication at the level of primarily legal experts, but also the interested general public in the context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at the national, regional and international levels.

The journal’s editorial office resides in premises of the Faculty of Law at Trnava University in Trnava in Kollárova Street No. 10 in Trnava, Slovakia.

The journal has the nature of a scientific peer-reviewed journal, which is issued in an electronic on-line version regularly four times a year on the official website of the journal <https://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/>. Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors’ contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal’s official website.

The journal provides a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional legal level and the level of the civic society, as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current issues mainly in the areas of public law and private law.

The website of the journal offers the reading public contributions in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface, both parallel in the Slovak and the English languages. In all those languages the journal’s editorial office provides also feedback communication.

Article II. Responsibility and Publication of Contributions

The journal accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal. Contributors are scientifically or pedagogically engaged in areas corresponding with the main orientation of the journal and they have completed adequate academic qualification, at least the second degree of academic education.

In accordance with the foregoing provision shall be automatically with the adequate justification rejected contributions those have been provably already published as well as contributions those constitute the merits of plagiarism or of unauthorized, respectively illegal interference with the copyright under the protection of the Copyright Act in force.

Information for authors published on the journal's website is binding. Contributions are accepted in the English, Slovak and Czech languages. Favouring the English language in contributions is welcome.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal have special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions, editor in chief in relation to the formal aspects of contributions and executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions.

Publication of contributions in the journal is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Also, the processes of receiving, reviewing and publishing of contributions in the journal are carried out exclusively free of charge. Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Accepted can be only texts submitted for publication sent by their authors/co-authors directly and with their written permission for publi-

cation; text submissions sent mediated through non-authors or non-co-authors of a submitted text delivered to the editorial office of the journal cannot be accepted for the following review procedure due to the absence of the author's/co-authors' consent.

Article III. Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized independently and impartially by recognized external experts working in corresponding areas. The final decision on the inclusion of contributions for publication is made by the journal's editorial board based on the results of the review procedure.

Only contributions containing all mandatory parts in accordance with the prescribed structure of the contribution may be submitted for review procedure. Before the contributions are submitted for review procedure, the originality of the texts is formally checked by checking randomly selected strings of the texts of the contributions through the Internet search engines.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Contributions will be with adequate written justification automatically rejected in cases, if:

- the contributor hasn't provably completed the entire university education, i.e. the academic qualification of the second degree;
- contribution provably doesn't comply with the minimum standards and standard criteria of scientific ethics, which are imposed and generally respected by the scientific public and scientific community in relation to contributions of the given category (studies, essays, reviews on publications, information or reports), whether in terms of extent, content, methodological assumptions, applied methodology and similarly, or in terms of a proper, complete and scientifically cor-

rect indicating all the bibliographic references according to current citation standard ISO 690.

Article IV. Declaration of Accession to Codes and Principles of Publication Ethics of the Committee on Publication Ethics

The journal fully exercises and observes codes and principles of publication ethics of the Committee on Publication Ethics (COPE) published on the website of the Committee on Publication Ethics <https://publicationethics.org/>. Listed principles and guidelines of publication ethics are binding for contributors, journal's editorial board, journal's editors and editorial office, contribution reviewers as well as journal's publisher.

The journal rejects and strictly condemns any scientific and publishing unethical and academically dishonest practices, which include, among others, plagiarism, manipulation of citations or falsification, alteration, selective omission and fabrication of data and sources.

The editors and the Editorial Board of the journal actively make every effort to prevent as well as to eliminate the risk of any cases of scientifically and publicationally unethical and academically dishonest behaviour of all participating subjects.

In the event that the editors, the Editorial Board or the publisher of the journal are made aware of any manifestation of scientifically and publicationally unethical and academically dishonest research practices applied in connection with a submitted or already published paper in the journal, the editors or the publisher will follow the Committee on Publication Ethics's (COPE) guidance <https://publicationethics.org/guidance> in dealing with and correcting the revealed state of affairs, in accordance with the accepted principles and recommendations applicable to the following areas:

- Allegations of misconduct
<https://publicationethics.org/misconduct>
- Authorship and contributorship
<https://publicationethics.org/authorship>
- Complaints and appeals
<https://publicationethics.org/appeals>
- Conflicts of interest/Competing interests
<https://publicationethics.org/competinginterests>
- Data and reproducibility
<https://publicationethics.org/data>

- Ethical oversight
<https://publicationethics.org/oversight>
- Intellectual property
<https://publicationethics.org/intellectualproperty>
- Journal management
<https://publicationethics.org/management>
- Peer review processes
<https://publicationethics.org/peerreview>
- Post-publication discussions and corrections
<https://publicationethics.org/postpublication>

Article V. Independence and Impartiality

The journal is an independent and impartial international scientific online journal.

Article VI. Determining Law

The journal and all the related legal facts and legal actions are governed by the law of the Slovak Republic.

Trnava, Slovakia, December 31st, 2013

SOCIETAS ET IVRISPRUDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný **International**
internetový vedecký časopis **Scientific Online Journal**
zameraný na právne otázky **for the Study of Legal Issues**
v interdisciplinárnych súvislostiach **in the Interdisciplinary Context**

Vydáva: Issued by:
Právnická fakulta Faculty of Law
Trnavská univerzita v Trnave Trnava University in Trnava
Slovenská republika Slovak Republic

Vychádza štvrťročne Issued Quarterly
2025, ročník XIII. 2025, Volume XIII.

URL časopisu: Journal's URL:
<https://sei.iuridica.truni.sk> <https://sei.iuridica.truni.sk>

Poštová adresa redakcie: Editorial Office Postal Address:
Kollárova 10 Kollárova 10
917 01 Trnava 917 01 Trnava
Slovenská republika Slovak Republic

E-mailová adresa redakcie: Editorial Office E-mail Address:
sei.journal@gmail.com sei.journal@gmail.com

Hlavný redaktor: Editor in Chief:
Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD. Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

Výkonný redaktor: Executive Editor:
Ing. Jana Koprlová, PhD. Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta © Faculty of Law
Trnavská univerzita v Trnave Trnava University in Trnava
Slovenská republika Slovak Republic

ISSN 1339-5467

DOI: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2025/13/3>